

Future studies of the factors affecting the development of Yazd province

Negin Fallah Haghighi ¹, Zeinab Sharifi ² and Hamin Ahmadi ³

1- Associate Professor of Agricultural Education and Entrepreneurship, Department of Technology Development Studies (DTDS), Iranian Research Organization for Science and Technology (IROST), Tehran, Iran.

2- PhD holder in Agricultural Development, Department of Rural Development Management, Faculty of Agriculture, Yasouj University, Yasouj, Iran

3- Assistant Professor of Political Sociology, Department of Political Science and Law, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Khorramabad, Iran.

ARTICLE INFO	ABSTRACT
<p>Article type: Research Article</p> <p>Received: 2024/05/24</p> <p>Accepted: 2024/11/25</p> <p>pp: 87- 109</p> <p>Keywords: Yazd Province; Development; Desired situation; Future studies; Current situation.</p>	<p>One of the basic objectives of development is reducing inequality and the prerequisite for any action to reduce inequality is to identify the components affecting development. In Iran, Yazd is a province with spatial inequality. Hence, this study aimed at future studies of the factors affecting the development of Yazd province. This research was a survey descriptive-analytical study. Data were collected using a researcher-made questionnaire whose validity and reliability were confirmed through content validity and calculating Cronbach's alpha coefficient, respectively. The statistical population included 280 senior and executive managers related to the development affairs of the province; business elites, entrepreneurs and employers aware of the development issues of Yazd province; students and graduates of development majors, 163 of whom were selected as a sample based on Krejcie and Morgan table. Data were analysed using SPSS software. The results revealed that there was a significant difference between the current and desired conditions of components affecting the development of Yazd province. The largest and smallest gap was in the scientific and technological and social components, respectively. The findings indicated that the most important economic, social, cultural, scientific and technological, administrative and managerial components affecting the development of Yazd province include unemployment, immigration rate, the influence of foreign nationals on the work culture over a long time, the preparation of skilled workforce and discouragement of skilled workforce, respectively. Furthermore, the model of the most important components affecting the development of Yazd province was presented. Ultimately, these results can pave the way for the provincial policymakers in taking steps towards achieving the development of Yazd province.</p>

Citation: Fallah Haghighi, N., Sharifi, Z., & Ahmadi, H. (2024). Future studies of the factors affecting the development of Yazd province. *Journal of Geography and Regional Future Studies*, 2(3), 87-109.

© The Author(s).

Publisher: Urmia University.

DOI: <https://doi.org/10.30466/grfs.2024.55369.1063>

DOR: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.2981118.1403.2.3.5.0>

Extended Abstract

Introduction

Development is defined as the movement from the existing situation to one that is provided with more opportunities and facilities for the effective use of resources. The overall goal of development is the excellence and all-round growth of human societies. Many development theorists consider the reduction of existing inequalities and the elimination of dualities as the basic goals of development. Accordingly, one of the pillars of development is its comprehensiveness and integration in eliminating socio-economic imbalances within the region. Nonetheless, Yazd province is one of the regions with spatial inequality and imbalance. Therefore, the current research was conducted aimed at predicting the factors affecting the development of Yazd province.

Methodology

This research was a survey descriptive-analytical study. Data were collected using a researcher-made questionnaire. The statistical population included 280 senior and executive managers related to the development affairs of the province; business elites, entrepreneurs and employers aware of the development issues of Yazd province; students and graduates of development majors, 163 of whom were selected as a sample based on Krejcie and Morgan table. The questionnaire included the personal characteristics of respondents and 5 groups of economic (41 items), social (49 items), cultural (30 items), scientific and technological (53 items), and administrative and managerial (41 items) components. All the items were examined in two conditions (current and desired), in the form of a 5-level Likert scale (including items from completely disagree (1) to completely agree (5)). The questionnaire's validity was confirmed through the method of content validity with a survey of experts in the field of development. Accordingly, the questionnaire was given to a number of experts in the field, summarizing their points of view and consulting with the research committee, and the final questionnaire was prepared. Its reliability was confirmed by conducting a pre-test and distributing 30 questionnaires. Cronbach's alpha coefficient was calculated for different parts of the questionnaire since it acquired higher than 0.75, it indicated the acceptability of the measuring tool for investigating the component. Data analysis was performed using descriptive and inferential statistics with the SPSS software.

Results and discussion

The results of the paired t-test showed that there was a significant difference between the current and

desired conditions of various economic, social, cultural, scientific and technological, and administrative and managerial components affecting the development of Yazd province. The largest and smallest gap was in the scientific and technological and social components, respectively. The findings of the coefficient of variation in order to rank the various components affecting the development of Yazd province indicated that the most important economic, social, cultural, scientific and technological, administrative and managerial components affecting the development of Yazd province include unemployment, immigration rate, the influence of foreign nationals on the work culture in the long term, the preparation of skilled workforce and discouragement of skilled workforce, respectively. In addition, a model of the most important components affecting the development of Yazd province was presented.

Conclusion

Based on the results of the research, in order to achieve the development of the province in terms of economic, social, cultural, scientific and technological, administrative and managerial components, the following solutions are suggested: Transformation in the structures of the higher education system in the province, such as providing professional training opportunities to university graduates and students, attracting a proportionate number of students according to the needs of the labor market and industry, moving towards profession-oriented fields needed by the region and the province, Providing employment opportunities in the organizations and departments of the province, giving priority to local workforces, especially the elites of the province, as well as financial and economic support for the plans and projects presented by the elites of the province, Putting serious restrictions on the presence of foreign nationals in the province and trying to reduce the number of foreign nationals and having complete control over their presence, places of residence and employment and their activities in the province, strict dealing with the foreigners who enter the country without permission, reflection and strictness in providing employment opportunities for foreigners, paying more attention to practical and skill training, along with internships for students in industry, agriculture and service sectors, Paying serious attention to the issue of motivating skilled workers by considering their individual needs, awarding appropriate rewards, delegating authority, creating a healthy environment, evaluating the performance of employees and appreciating their successes and unique skills in order to encourage the

workforce, skilled work and increasing their productivity and growth. Ultimately, the results of this research and the suggested solutions can pave the way for the provincial policymakers to prepare the future development plans of Yazd province and take steps towards achieving the development of Yazd province.

Declarations

Funding: There is no funding support.

Authors' Contribution: The authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest: The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments: The authors are sincerely grateful to the participants who generously spent their precious time and contributed to this study.

آینده‌نگاری مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد

نگین فلاح‌حقیقی^۱، زینب شریفی^۲ و حامین احمدی^۳

- ۱- دانشیار آموزش کشاورزی و کارآفرینی، گروه مطالعات تکنولوژی، پژوهشکده مطالعات فناوری‌های نوین، سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران، تهران، ایران.
 ۲- دانش‌آموخته دکتری توسعه کشاورزی، گروه مدیریت توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.
 ۳- استادیار جامعه‌شناسی سیاسی، گروه علوم سیاسی و حقوق، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران.

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	یکی از اهداف اساسی توسعه، کاهش نابرابری است و پیش‌نیاز هرگونه اقدام جهت کاهش نابرابری، شناسایی مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه است. استان یزد استانی با نابرابری فضایی می‌باشد؛ بنابراین، هدف پژوهش حاضر آینده‌نگاری مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد بود. این پژوهش مطالعه‌ای پیمایشی-توصیفی-تحلیلی بود. برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزار پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد که روایی و پایایی آن به ترتیب از طریق اعتبار محتوایی و محاسبه ضریب آلفای کرونباخ تأیید شد. جامعه آماری شامل ۲۸۰ نفر از مدیران ارشد و اجرایی مرتبط با امور توسعه استان، نخبگان کسب‌وکار، کارآفرینان و کارفرمایان آگاه به مسائل توسعه استان و دانشجویان و دانش‌آموختگان رشته‌های توسعه بودند که بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۱۶۳ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS انجام شد. نتایج نشان داد بین وضعیت موجود و مطلوب مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد تفاوت معناداری وجود دارد. بیشترین و کمترین این شکاف به ترتیب در مؤلفه‌های علمی و فناوری و مؤلفه اجتماعی بوده است. رتبه‌بندی مؤلفه‌های مختلف اثرگذار بر توسعه استان یزد گویای آن بود که مهم‌ترین مؤلفه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، علمی و فناوری، اداری و مدیریتی اثرگذار بر توسعه استان یزد به ترتیب شامل بیکاری، میزان مهاجرپذیری، تأثیر اتباع خارجی بر فرهنگ کار در درآمدت، پرورش نیروی انسانی ماهر و دلسردی نیروی کار ماهر بوده است. افزون بر این، مدل مهم‌ترین مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد ارائه شد. در نهایت، این نتایج می‌تواند راهگشای سیاست‌گذاران استان یزد برای برنامه‌ریزی دقیق‌تر در گام برداشتن به سمت توسعه استان باشد.
دریافت: ۱۴۰۳/۳/۰۹	
پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۰۵	
صص: ۸۷-۱۰۹	
واژگان کلیدی: استان یزد، توسعه، وضعیت مطلوب، آینده‌نگاری، وضعیت موجود.	

استناد: فلاح‌حقیقی، نگین؛ شریفی، زینب؛ و احمدی، حامین. (۱۴۰۳). آینده‌نگاری مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد. فصلنامه جغرافیا و آینده‌پژوهی منطقه‌ای، ۲(۳)، ۸۷-۱۰۹.

ناشر: دانشگاه ارومیه.

DOI: <https://doi.org/10.30466/grfs.2024.55369.1063>

DOR: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.2981118.1403.2.3.5.0>

مقدمه

توسعه مفهومی چندوجهی، پیچیده و مبهم است که هم از لحاظ نظری و هم سیاسی همواره مورد بحث بوده است و بسته به زمینه به کاررفته، توسط صاحب نظران به شکل‌های مختلف تعریف شده است. در یک تعریف ساده، توسعه، گذار جامعه از مرحله‌ای به مرحله بالاتر است (Saeedi, 2023: 94-99). به بیان دیگر، توسعه حرکت از وضعیت موجود به وضعیتی که با فرصت و امکانات بیشتری برای کاربرد مؤثر منابع فراهم آمده تعریف شده است (Jamini et al., 2015: 76). در واقع، توسعه درجه‌ای از تحول است که جامعه را به سمت دستیابی به ایده‌آل‌ها و اهداف خود سوق می‌دهد. از منظر سازمان ملل، توسعه فرایندی است که تلاش‌های مردم و دولت را جهت بهبود اوضاع اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی هر منطقه متحد کرده و مردم این مناطق را در زندگی یک ملت ترکیب نموده و آن‌ها را برای مشارکت در پیشرفت توانمند می‌کند. شاید بتوان مفهوم توسعه را در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی آن شناخت (Barandak & Hoseini, 2019: 142)؛ به دیگر سخن، هدف کلی توسعه، رشد و تعالی همه‌جانبه جوامع انسانی است، به همین دلیل در فرایند برنامه‌ریزی برای دستیابی به توسعه و قرار گرفتن در مسیر آن، شناخت و درک شرایط و مقتضیات جوامع انسانی و نیازهای آنان در ابعاد مادی و معنوی از اقدامات ضروری در این زمینه است (Mousavi et al, 2024 – Jamini et al., 2015: 76).

در دهه‌های اخیر، کشورهای در حال توسعه و توسعه‌نیافته تلاش کرده‌اند تا از توسعه‌نیافتگی رهایی یابند و با دستیابی به توسعه اقتصادی، شرایط مناسبی را برای زندگی افراد جامعه فراهم نمایند (Zali & Sajjadi Asl, 2017: 26). با این وجود، علی‌رغم تحولاتی که از ابتدای قرن بیستم در ایران به‌عنوان کشوری در حال توسعه رخ داده است، داده‌های ملی و نیز شاخص‌های جهانی؛ ایران از نظر توسعه از جمله توسعه اجتماعی در مقایسه با بسیاری از کشورها از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست. به‌عنوان مثال، بر اساس نتایج مؤسسه لگاتوم که هر ساله رتبه‌بندی کشورهای جهان را به‌عنوان شاخص ارائه می‌کند (Mirfardi et al., 2019: 133)، ایران از نظر رتبه‌بندی کلی در بین ۱۶۷ کشور مورد بررسی در سال‌های ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳، به ترتیب در جایگاه ۱۲۵ و ۱۲۶ جهان قرار گرفت است (Legatum Institute, 2023). در این شاخص ۸۹ متغیر که زیرمجموعه ۸ خرده شاخص (اقتصادی، کارآفرینی و فرصت حکمرانی، آموزش، سلامت، ایمنی و امنیت، آزادی فردی و سرمایه اجتماعی) هستند، سنجیده می‌شوند (Fallah Haghighi et al., 2014: 328; Mirfardi et al., 2019: 133). بر این اساس، فهم موانع توسعه ایران، یکی از دغدغه‌های بسیاری از نخبگان دانشگاهی و برنامه‌ریزان کشور بوده و هست. در این میان، فرهنگ و نظام شخصیتی ایرانیان، ساخت سرمایه دارانه اقتصاد ایران، غلبه ایدئولوژی چپ و یا ایدئولوژی بازار در میان برنامه‌ریزان و نخبگان و ناکارآمدی نهادهای موجود از جمله موانع توسعه کشور عنوان شده است. گاهی نیز پژوهشگران و صاحب نظران با ارائه مجموعه فراوانی از علل و عوامل، بدون قرار دادن آن‌ها در یک چارچوب نظری و تحلیلی منسجم، به تبیین علل توسعه‌نیافتگی کشور پرداخته‌اند (Rabiei, 2020: 106- Mousavi & Bayramzadeh, 2024).

لازم به ذکر است که بسیاری از نظریه پردازان توسعه، یکی از اهداف اساسی توسعه را کاهش نابرابری‌های موجود و رفع دوگانگی‌ها می‌دانند به طوری که یکی از ارکان توسعه، جامعیت و یکپارچگی آن در برطرف کردن عدم تعادل‌های اقتصادی-اجتماعی در درون منطقه است (Barandak & Hoseini, 2019: 142). در واقع، توسعه متعادل و هماهنگ مناطق، یک پیش‌نیاز بسیار مهم برای حصول پایداری اقتصادی و پیشرفت یکپارچه مناطق محسوب می‌شود (Ghadimi et al., 2023: 133)؛ بنابراین، عدم توازن در جریان توسعه بین مناطق مختلف که منجر به ایجاد شکاف و تشدید نابرابری منطقه‌ای می‌شود، خود مانعی در مسیر توسعه است (Jamini et al., 2015: 76). افزون بر این، نابرابری فضایی امکان بروز فقر، بیکاری، حاشیه‌نشینی، مهاجرت و بی‌عدالتی را افزایش داده و پیشرفت عمومی اقتصاد را نیز متوقف می‌سازد (Ghadimi et al., 2023: 134). بر اساس مطالعاتی از قبیل مؤمنی و حاتمی (۱۳۸۹)، حکمت‌نیا و همکاران (۱۳۹۴) و ملکی و همکاران (۱۳۹۵) استان یزد از جمله مناطق با نابرابری و عدم تعادل فضایی می‌باشد که منظور از این نابرابری فضایی، توزیع نابرابر فرصت‌ها و امکانات اقتصادی و اجتماعی است (Rostami & Malek Hosseini, 2021: 2). پیش از هرگونه اقدامی به منظور کاهش این نابرابری لازم است مشخص شود که چه مؤلفه‌هایی بر توسعه این استان اثرگذار هستند زیرا مهم‌ترین کار در راه دستیابی به توسعه، شناسایی علل و عوامل عقب‌ماندگی در توسعه (Taleb pour & Bastaminezhad, 2020: 254) یا به بیان دیگر شناسایی مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه است. از این رو، تحقیق حاضر با هدف آینده‌نگاری مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد انجام گرفت. یزد به‌عنوان یک استان با تاریخ غنی و ویژگی‌های فرهنگی خاص، نیازمند توجه خاص به جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی خود است و در این راستا آینده‌نگاری مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد از اهمیت بالایی برخوردار است زیرا این فرآیند به بررسی و تحلیل تغییرات اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی در راستای شناسایی چالش‌ها و فرصت‌های پیش‌رو کمک می‌کند؛ و با شناسایی روندها، چالش‌ها و فرصت‌های پیش‌روی استان، باعث تدوین برنامه‌ریزی بهتر برای توسعه پایدار و متوازن این استان می‌گردد.

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

مفهوم توسعه بعد از جنگ جهانی دوم به حوزه مطالعات اقتصادی وارد شد (Heidari Far & Mohseni Poor, 2022: 77). به دیگر سخن، تاریخچه شروع بحث‌های توسعه‌ای به دهه ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ برمی‌گردد. در این دو دهه توسعه صرفاً معنای اقتصادی داشت به طوری که معادل با رشد سالانه تولید ناخالص ملی و رشد تولید ناخالص ملی سرانه بود؛ اما پس از دسترسی برخی از کشورهای جهان سوم به هدف‌های سازمان ملل در زمینه رشد اقتصادی، سطح زندگی اکثر مردم در این کشورها در بیشتر زمینه‌ها بدون تغییر باقی ماند. از این رو، در این شرایط بود که توسعه از حالت مکانیکی بدون انعطاف و یک‌سویگر با گرایش اقتصادی به مفهومی پویا، انعطاف‌پذیر، چندبعدی و فرآیندی تبدیل شد. انتقادات به نظریات توسعه‌ای که جنبه اقتصادی داشت سبب شد که تجدیدنظری اساسی در تعریف توسعه صورت گیرد (Motie Langroudi et al., 2018: 8).

به طور کلی درباره توسعه تا پایان ۱۹۷۰ دو دیدگاه مطرح بوده است: الف) توسعه از برون: توسعه بیشتر معادل رشد قلمداد می‌شد و توسعه‌نیافتگی را ناشی از مناسبات قدرت داخلی و غیره می‌دانستند. این اعتقاد وجود داشت که اگر کشورهای جهان سوم خواهان دستیابی به توسعه هستند، بایستی با الگوگیری از غرب و پذیرش فرهنگ آن‌ها راه توسعه را طی کنند. نمونه این تفکر را در برنامه‌های مارشال و ترومن برای کشورهای جهان سوم می‌توان دید. ب) توسعه از درون: در این دیدگاه، توسعه به مفهوم رشد یا توسعه اقتصادی نبوده و توسعه‌نیافتگی را در عدم انعطاف نهادی، ساختی و اقتصادی و تحت سلطه بودن و وابستگی کشورهای جهان سوم به کشورهای توسعه‌یافته دانسته و بر این اساس، عوامل بیرونی بر عوامل درونی مقدم بود و تلاش‌های جوامع جهان سوم (پیرامونی) در ارتباط با خوداتکایی و استقلال برای توسعه، مشکل و گاهی غیرممکن بوده است. پس از ۱۹۷۰، در تئوری‌های توسعه‌ای توجه به ابعاد انسانی (عاملیت انسانی، امنیت انسانی و غیره) جایگاه ممتازی پیدا کرد و نظریه‌پردازانی مانند گادامر، تایلور، سن و... نظریات قبلی توسعه را به چالش کشیدند و از لحاظ جبرگرایانه بودن آن‌ها، بی‌توجهی به آزادی عمل افراد، عدم توجه به اخلاق، عدم توجه به سنت‌ها و فرهنگ بومی در طرح‌های توسعه‌ای ایرادات جدی وارد کردند (Taleb pour & Bastaminezhad, 2020: 261). به دیگر سخن، از دهه ۱۹۷۰ به بعد برای توسعه، معنی متفاوت و چندجانبه‌ای قائل شدند، به طوری که سازمان ملل متحد نیز در قطعنامه ۲۶۲۶ درباره استراتژی بین‌المللی توسعه چنین اشاره کرده است: «تغییرات کیفی و ساختاری در جامعه باید به گونه تنگاتنگی به یک رشد اقتصادی سریع وابسته باشد، در عین حال نابرابری‌های موجود (منطقه‌ای، محلی و اجتماعی) بایستی به نحو قابل توجهی کاسته شود» (Fallah Haghighi et al., 2021: 6376; Motie Langroudi et al., 2018: 8). افزون بر این، در ادبیات جدید توسعه که سازمان ملل نیز با گزارش توسعه انسانی ۱۹۹۰ به آن پیوست، توسعه مقوله‌ای کیفی، جامع و چندبعدی عنوان شده است که از گذر نوسازی یعنی تغییرات اجتماعی در ایستارها و ساختارهای اقتصادی، سیاسی و اجتماعی صورت می‌گیرد (Taleb pour & Bastaminezhad, 2020: 261).

در یک نگاه کلی، نظریه‌های توسعه بر حسب اینکه بر کدام عامل تأکید بیشتری دارند می‌توان به ۴ گروه تقسیم‌بندی نمود (Heidari Far & Mohseni Poor, 2022: 78):

- ۱- نظریه‌هایی که بر عوامل اقتصادی تأکید بیشتری دارند (مارکس، روستو، لوتیز، نورک، هیرشمن)
 - ۲- نظریه‌هایی که بر عامل فرهنگی تأکید دارند (وبر، تونیس، کنت و ...)
 - ۳- نظریه‌هایی که عوامل سیاسی را اولویت قرار داده‌اند (نظریه‌های رادیکال، وابستگی، فرانک، امین و ...)
 - ۴- نظریه‌هایی که بر جداسازی و تخصصی شدن ساختارهای نظام اجتماعی متمرکز هستند (وبر، دورکهایم اسپنسر، پارسونز و ...)
- لازم به ذکر است که مفهوم توسعه به هیچ‌وجه مفهوم واضحی نیست. به همین جهت توسعه هنگامی معنای در دسترس دارد که در حیطه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی مطرح است؛ از این رو، توسعه در معنایی کلی به تحول در زیرمجموعه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی اشاره دارد. اصولاً توسعه به منزله تغییر بنیادین در متغیرهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جامعه به حساب می‌آید و یک فرآیند همه‌جانبه محسوب می‌شود که در تحقق آن عوامل و متغیرهای مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، محیطی، امنیتی دخالت دارند (Heidari Far & Mohseni Poor, 2022: 77-79).

آینده‌پژوهی به دنبال مطالعه‌ی آینده‌های ممکن، مطالعه‌ی آینده‌های محتمل، مطالعه تصورات گذشته از آینده، دلایل و پیامدهای آن‌ها و فراهم‌سازی بستر تفسیر و تحلیل گذشته و حال می‌باشد تا از این طریق بتواند دانشی را کسب کند که ابهامات ما را از آینده بکاهد (Rajaei et al, 2024- Mousavi & Kahaki, 2017). مجموعه‌ای گسترده از فنون و روش‌ها در علم آینده‌پژوهی کاربرد دارند، برخی از این روش‌ها

را آینده‌پژوهان خلق کرده‌اند و برخی دیگر را از سایر علوم گرفته‌اند و در مطالعه آینده استفاده می‌کنند و به‌طور کلی این علم به‌عنوان پارادایمی نوین در برنامه‌ریزی بلندمدت و مشارکتی در بسیاری از علوم معاصر مسیر برنامه‌ریزی را تغییر داده است (Aftab, 2023). در زمینه آینده‌نگاری و بررسی مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه و چالش‌ها و موانع آن مطالعات مختلفی انجام شده است که به برخی از آن‌ها در ادامه پرداخته می‌شود:

احمدی و کریمی (۱۴۰۱) به مطالعه موانع توسعه‌نیافتگی اقتصادی در استان کرمانشاه از دیدگاه مردم پرداختند. بر اساس نتایج مصاحبه، موانع در سه دسته‌بندی کلی شامل اقتصادی (۴۰ مفهوم)، اجتماعی - فرهنگی (۳۳ مفهوم) و سیاسی و مدیریتی (۲۷ مفهوم) قرار گرفتند. بیکاری، فقر اقتصادی، فقدان کارخانه (مقولات اقتصادی)، مدیریت ضعیف و بی‌توجهی مسئولین (مقولات سیاسی) و اعتیاد (مقوله‌ای اجتماعی) متغیرهایی بودند که به‌عنوان مانع توسعه اقتصادی استان کرمانشاه و با بیشترین تکرار شناسایی شدند. حیدری فر و محسنی‌پور (۱۴۰۱) اشاره کردند که مهم‌ترین مانع توسعه استان کرمانشاه عدم اختصاص بودجه، نبود صنایع زیربنایی و عدم سرمایه‌گذاری از جانب دولت و سایر بازیگران غیردولتی بوده است. دولتخواه اجبرلو و همکاران (۱۴۰۱) به تبیین موانع توسعه‌نیافتگی با تأکید بر توسعه اجتماعی - فرهنگی در شهر بیله سوار پرداختند. نتایج گویای آن بود که شرایط علی این پژوهش بافت قومی و قبیله‌ای، عدم نخبه‌گرایی، وابستگی به دولت و ضعف سرمایه اجتماعی شناسایی شدند. شرایط مداخله‌گر شامل ضعف سرمایه فرهنگی، عدم کارایی و اثربخشی و فقدان روحیه فزون‌خواهی مشخص شدند. مشکلات اکولوژیک و پایین بودن میزان سرمایه‌گذاری هم در شرایط بستری (زمینه‌ای) طبقه‌بندی شدند. توسعه نامتوازن به‌عنوان مقوله هسته این مطالعه شناسایی شد. تعارض با وضع موجود و سازگاری با شرایط حاکم به‌عنوان مقوله تعامل و تداوم توسعه‌نیافتگی، کیفیت پایین زندگی ساکنان و مهاجرت پیامدهای چنین کنش‌ها و واکنش‌هایی بود. در تحقیق دیگری سنگی (۱۴۰۱) به بازشناسی موانع و چالش‌های توسعه علمی جمهوری اسلامی ایران پرداخت. نتایج نشان داد که عوامل ساختاری همچون تعدد مراکز تصمیم‌گیر در امر توسعه علمی، نگاه کمی به پژوهش‌ها و مقالات علمی، ساختار دانشگاه‌ها و آئین‌نامه ارتقاء اساتید و عوامل سیاسی از قبیل تأثیر گرایش‌های سیاسی در انتخاب روسای دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها و اساتید، سیاست گسترش کمی دانشگاه‌ها و نیز نحوه جذب دانشجو به‌ویژه در مقاطع تحصیلات تکمیلی از موانع توسعه علمی ایران بوده است. کایدنژاد و همکاران (۱۴۰۱) به مطالعه آسیب‌شناسی مدیریت توسعه منطقه‌ای در استان خوزستان پرداختند. نتایج گویای آن بود که اصلی‌ترین آسیب‌های مدیریت توسعه منطقه‌ای در استان خوزستان شامل «عدم به‌کارگیری و استفاده از نیروهای متخصص و کارآمد»، «تقدم و ارجحیت مسائل سیاسی بر سیاست‌های توسعه منطقه‌ای»، «عدم ظرفیت‌سازی در حوزه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی و تولیدی»، «بی‌توجهی به شرایط اقتصادی، سیاسی، اجتماعی»، «ناهماهنگی بین تقسیمات کشوری و نظام مدیریت منطقه‌ای» و «وابستگی نهادهای منطقه‌ای به منابع دولتی برون منطقه‌ای» بودند. به دیگر سخن از بین ابعاد مختلف، به ترتیب عوامل انسانی (نیروی متخصص)، عوامل نهادی، عوامل اقتصادی - اجتماعی و عوامل منطقه‌ای، دارای بیشترین میزان تأثیر بر عدم توسعه منطقه بودند. ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که عواملی از قبیل فقدان انگیزه توسعه، فقدان اعتماد، دخالت‌گری دولت، بوروکراسی، فساد اداری، عدم شفافیت، عدم حمایت نهادهای بین‌المللی، فقدان نظارت، تعارض دولت و حاکمیت از جمله عوامل نهادی توسعه در شهرستان‌های استان آذربایجان شرقی محسوب می‌شود. میرفردی و همکاران (۱۳۹۸) به تحلیل موانع توسعه اجتماعی در ایران از دیدگاه اعضای هیات علمی جامعه شناسی دانشگاه‌های دولتی پرداختند. بر اساس نتایج، به‌صورت مصداقی مهم‌ترین موانع توسعه اجتماعی در کشور به ترتیب شامل شبکه فساد، اقتصاد دولتی و نبود شایسته‌سالاری بود. دانایی‌فرد و همکاران (۱۳۹۶) به بررسی چالش‌های فرهنگی مدیریت توسعه در ایران پرداختند. نتایج نشان داد که این چالش‌ها به ترتیب اولویت شامل فرهنگ کم‌کاری در سطح ملی، فرهنگ نتیجه‌گرایی کوتاه‌مدت، فرهنگ دور زدن قانون، شیوع پدیده گزارشات عملکرد غیرواقعی در بین مدیران و انتظار عمومی از دولت به‌عنوان مآخذ ایجاد شغل در کشور بوده است. زالی و سجادی‌اصل (۱۳۹۶) به شناسایی عوامل کلیدی مؤثر بر توسعه‌نیافتگی منطقه‌ای در استان کهگیلویه و بویراحمد پرداختند. یافته‌ها نشان داد به‌طور کلی ۱۲ عامل به‌عنوان موانع اصلی توسعه استان شامل ۶ عامل ضعف مدیریت داخلی استان (مدیریت قومی و قبیله‌ای، نصب و عزل زیاد مدیران، عدم درک صحیح شرایط روز توسط مدیران، عدم توجه مدیران به خواسته‌های مردم، عدم نگاه کلان مدیران جهت توسعه کل استان، تعصبات بی‌جا و تنگ نظرانه مدیران جهت توسعه مناطق)، ۳ عامل ضعف مدیریت کلان کشور (عدم تخصیص بودجه مناسب، دور بودن از مرکز و عدم تسهیلات مناسب برای جذب سرمایه‌گذاران) و ۳ عامل ضعف فرهنگی استان (تقابل فرهنگ ایلیاتی با فرهنگ مدون، اختلافات بین اقوام مختلف، پابینی نرخ باسوادی) شناسایی شدند. وثوقی و همکاران (۱۳۹۱) به مطالعه موانع ساختاری چالش‌ها و راهکارها در جهت شکل‌گیری و ارتقاء توسعه فرهنگی در ایران پرداختند. نتایج گویای وضعیت نامساعد توسعه فرهنگی ایران بوده و عوامل تأثیرگذار این وضعیت شامل مقولات فرهنگ سنتی، سنت ایرانی، فرهنگ استبداد و تأخر فرهنگی بوده است. میرمحمدی و حسن‌پور (۱۳۹۰) به تحلیل

مشکلات و چالش‌های نظام اداری ایران پرداختند. نتایج نشان داد که عمده‌ترین مسائل و مشکلات نظام اداری با توجه به اجزای آن در هفت بخش (مدیریت منابع انسانی؛ ساختار، فرآیندها، رویه‌ها، قوانین و مقررات؛ فرهنگ اداری و خدمت‌رسانی؛ الگوها و شیوه‌های مدیریتی؛ نوآوری و بهبود مستمر؛ فناوری اطلاعات و ارزیابی و نظارت) مربوط به بخش مدیریت منابع انسانی بود. افزون بر این، چالش‌های عمده نظام اداری ایران در برگیرنده عدم حاکمیت حرفه‌گرایی، ناکارآمدی سیستم نظارتی، عدم حاکمیت تفکر بهبود مستمر و روحیه پژوهشگری و ناکارآمدی ساختارهای سازمانی بوده است. عظیمی و همکاران (۱۳۹۰) به مطالعه بررسی تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم عوامل مدیریتی و سازمانی بر فساد اداری مالی در سازمان‌های دولتی مراکز استان‌های اصفهان و زنجان پرداختند. یافته‌ها گویای آن بود که در بین ۱۱ متغیر زیرمجموعه عوامل مدیریتی و سازمانی، به ترتیب متغیرهای ۱. ضعف سیستم نظارت و کنترل، ۲. ضعف ارتباطات، ۳. ضعف مدیران در رهبری و هدایت، ۴. ضعف مدیران در بسیج منابع و امکانات، ۵. ضعف مدیران در سازمندی و ۶. ضعف عوامل ساختاری در اولویت تأثیرگذاری بر فساد اداری مالی بودند. لی^۱ و همکاران (۲۰۲۲) به مطالعه توسعه منطقه‌ای یکپارچه در چین پرداختند. نتایج نشان داد برنامه‌ریزی توسعه تراکم شهری عمدتاً بر ساخت‌وساز صنعتی، با تأکید بیشتر بر «اکولوژی»، «خدمات»، «همکاری»، «نوآوری» و «منطقه» متمرکز بوده است. مک کینون^۲ و همکاران (۲۰۲۲) به چارچوب‌بندی مجدد «توسعه» شهری و منطقه‌ای برای مکان‌های عقب‌مانده پرداختند. در این تحقیق اقتصاد پایه، درآمد و معیشت، زیرساخت‌های اجتماعی و نوآوری اجتماعی به‌عنوان دغدغه‌های اصلی سیاست‌شناسی شدند. مک کان^۳ (۲۰۲۰) به بررسی این موضوع پرداخت که آیا انگلستان سطوح بالا یا متوسطی از نابرابری بین منطقه‌ای را دارد. نتایج نشان داد انگلستان یکی از نامتعادل‌ترین کشورهای منطقه‌ای در جهان صنعتی بوده است.

بررسی و مرور پیشینه تحقیق گویای آن است که اغلب مطالعات انجام‌شده مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه و موانع آن را در یک یا چند بعد موردتوجه قرار داده‌اند و کمتر مطالعه‌ای ابعاد مختلف توسعه را به‌طور جامع مطالعه کرده‌اند؛ بنابراین لحاظ نمودن هم‌زمان ابعاد مختلف توسعه را می‌توان تمایز تحقیق حاضر با مطالعات پیشین دانست. افزون بر این، مطالعه جامع و کاملی در زمینه بررسی مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد انجام نشده است. بر این اساس، این پژوهش به‌منظور پر کردن شکاف مطالعاتی موجود انجام شده است.

مواد و روش پژوهش

این تحقیق از لحاظ گردآوری داده‌ها پیمایشی و از نظر تحلیل داده‌ها توصیفی - تحلیلی بوده است. برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزار پرسشنامه محقق ساخته بهره گرفته شد. روایی پرسشنامه از طریق روش اعتبار محتوایی تأیید شد به‌این ترتیب که پرسشنامه اولیه که بر اساس مرور ادبیات و بررسی پیشینه نظری و تجربی تهیه شده بود در اختیار تعدادی از استادان و آگاهان به مسائل توسعه استانی قرار گرفت و پس از جمع‌بندی نقطه نظرات ایشان و رایزنی با تیم پژوهش (نویسندگان مقاله)، نسبت به تنظیم پرسشنامه نهایی اقدام شد. پرسشنامه شامل مشخصات فردی پاسخگویان و ۵ گروه مؤلفه (اقتصادی (۴۱ گویه)، اجتماعی (۴۹ گویه)، فرهنگی (۳۰ گویه)، علمی و فناوری (۵۳ گویه) و اداری و مدیریتی (۴۱ گویه)) بود. همه گویه‌ها در دو شرایط موجود و مطلوب موردبررسی قرار گرفتند و در قالب طیف ۵ سطحی لیکرت (شامل موارد کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵)) تدوین شدند. با توجه به ماهیت تحقیق، لزوم پاسخگویی افراد آگاه به موضوعات مرتبط با توسعه استان یزد کاملاً مشهود بود و لذا جامعه آماری شامل ۲۸۰ نفر از مدیران ارشد و اجرایی مرتبط با امور توسعه استان یزد، نخبگان کسب و کار، کارآفرینان و کارفرمایان آگاه به مسائل توسعه استان یزد و دانشجویان و دانش‌آموختگان رشته‌های توسعه بودند که بر اساس جدول کرجسی و مورگان تعداد ۱۶۳ نفر از آنان به‌عنوان نمونه انتخاب شدند و پرسشنامه‌های تکمیل‌شده توسط آنان مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. روش نمونه‌گیری تصادفی با انتساب متناسب بود و پرسشنامه‌ها به‌طور متناسب در جامعه آماری توزیع و نمونه‌گیری انجام شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS انجام شد. در تحقیق حاضر به‌منظور تعیین پایایی ابزار اندازه‌گیری، با انجام پیش‌آزمون و تکمیل ۳۰ پرسشنامه در بین اساتید و افراد آگاه به مسائل توسعه (خارج از نمونه آماری مورد مطالعه)، میزان ضریب آلفای کرونباخ برای بخش‌های مختلف پرسشنامه محاسبه شد. همان‌گونه که در جدول ۱ ملاحظه می‌گردد مقدار ضریب آلفای کرونباخ برای بخش‌های مختلف پرسشنامه بالاتر از ۰/۷۵ برآورد گردید که بیانگر قابل قبول بودن ابزار سنجش برای بررسی سازه موردنظر بود.

¹ Li

² MacKinnon

³ McCann

جدول ۱- مقادیر ضریب آلفای کرونباخ برای بخش‌های مختلف پرسشنامه

ضریب آلفای کرونباخ		تعداد گویه	مؤلفه‌ها
وضعیت موجود	وضعیت مطلوب		
۰/۹۴	۰/۷۸	۴۱	اقتصادی
۰/۸۸	۰/۸۶	۴۹	اجتماعی
۰/۸۲	۰/۹۱	۳۰	فرهنگی
۰/۸۷	۰/۹۵	۵۳	علمی و فناوری
۰/۸۷	۰/۹۰	۴۱	اداری و مدیریتی

(یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳)

جهت تحلیل داده‌ها، از آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار، فراوانی تجمعی و ضریب پراکندگی) و آمار استنباطی (آزمون t زوجی) استفاده شد و در نهایت به پیش‌بینی و آینده‌نگاری مهم‌ترین مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد پرداخته شده است.

بحث و ارائه یافته‌ها

یافته‌های توصیفی مربوط به متغیرهای جمعیت شناختی پژوهش در جدول ۲ قابل مشاهده است. بر اساس جدول مذکور، جنسیت عمده پاسخگویان مرد بود. میانگین سنی پاسخگویان ۳۷ سال و سطح تحصیلات اغلب آن‌ها لیسانس بود. میانگین سابقه کاری پاسخگویان ۱۳ سال و میانگین سابقه مدیریت آن‌ها حدود ۳ سال بوده است.

جدول ۲- آمار توصیفی پاسخگویان

متغیر	سطوح متغیر	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی	کمینه	پیشینه	نما	میانگین	انحراف معیار
جنسیت	مرد	۱۱۶	۷۱/۲	-	-	-	-	مرد	-	-
	زن	۴۰	۲۴/۵	-	-	-	-	-	-	-
سن (سال)	$X_i < 30$	۳۹	۲۳/۹	-	۲۳/۹	۲۳	۵۶	۴۰	۳۷/۶۹	۸/۰۵
	$(30 \leq X_i < 40)$	۵۹	۳۶/۲	-	۶۰/۱	-	-	-	-	-
	$(40 \leq X_i < 50)$	۴۹	۳۰/۱	-	۹۰/۲	-	-	-	-	-
	$50 < X_i$	۱۶	۹/۸	-	۱۰۰	-	-	-	-	-
سطح تحصیلات	متوسطه	۲	۱/۲	۱/۳	-	-	-	لیسانس	-	-
	فوق دیپلم	۱۴	۸/۶	۹/۳	-	-	-	-	-	-
	لیسانس	۵۶	۳۴/۴	۳۷/۳	-	-	-	-	-	-
	فوق لیسانس	۴۹	۳۰/۱	۳۲/۷	-	-	-	-	-	-
	دکتری	۲۹	۱۷/۸	۱۹/۳	-	-	-	-	-	-
سابقه کار	صفر	۱۳	۸/۰	-	۸/۰	۰	۳۷	۱۰	۱۳/۰۹	۸/۹۰
	$0 < X_i \leq 5$	۱۸	۱۱/۰	-	۱۹/۰	-	-	-	-	-
	$5 < X_i \leq 15$	۶۱	۳۷/۴	-	۵۶/۴	-	-	-	-	-
	$15 < X_i \leq 25$	۴۶	۲۸/۲	-	۸۴/۷	-	-	-	-	-
	$25 < X_i$	۲۵	۱۵/۳	-	۱۰۰	-	-	-	-	-
سابقه مدیریت	صفر	۸۹	۵۴/۶	-	۵۴/۶	۰	۳۰	۰	۳/۷۳	۶/۲۴
	$0 < X_i \leq 5$	۳۰	۱۸/۴	-	۷۳/۰	-	-	-	-	-
	$5 < X_i \leq 15$	۲۴	۱۴/۷	-	۸۷/۷	-	-	-	-	-
	$15 < X_i \leq 25$	۹	۵/۵	-	۹۳/۳	-	-	-	-	-
	$25 < X_i$	۱۱	۶/۷	-	۱۰۰	-	-	-	-	-

(یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳)

مقایسه وضعیت موجود و مطلوب مؤلفه‌های توسعه استان یزد

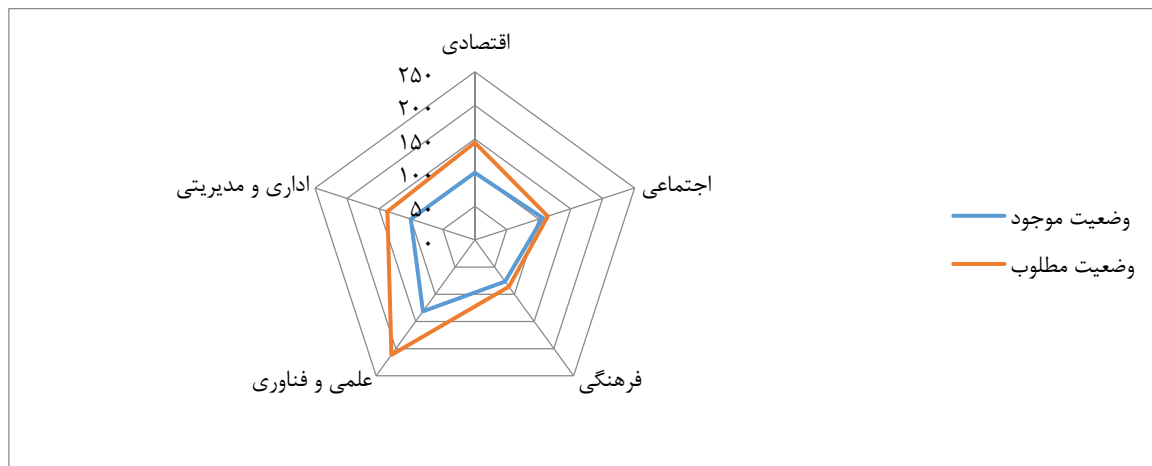
همان‌طور که اشاره شد، وضعیت موجود و مطلوب گویه‌های مؤلفه‌های پنجگانه (مؤلفه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، علمی و فناوری) از دید پاسخگویان و در قالب طیف ۵ سطحی لیکرت سنجیده شد. به‌منظور بررسی و مقایسه بین وضعیت موجود و مطلوب مؤلفه‌های پنجگانه اثرگذار بر توسعه استان یزد، از آزمون t زوجی استفاده شد. نتایج این مقایسه در جدول ۳ و شکل ۱ ارائه شده است. در این جدول، میزان میانگین و انحراف‌معیار را در شرایط موجود و مطلوب و نتیجه حاصل از آزمون t زوجی و سطح معنی‌داری آزمون قابل مشاهده است. بر اساس این نتایج، بین وضعیت موجود و مطلوب مؤلفه‌های پنجگانه اثرگذار بر توسعه استان یزد در سطح ۱٪ خطا (۹۹٪ اطمینان) تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۳- مقایسه وضعیت موجود و مطلوب مؤلفه‌های اثرگذار بر استان یزد بر اساس نتایج آزمون t زوجی

مؤلفه‌ها	وضعیت مورد بررسی	میانگین	انحراف‌معیار	t	سطح معنی‌داری
اقتصادی	مطلوب	۱۴۴/۷۷	۸/۶۲	۴۵/۷۱**	۰/۰۰۰
	موجود	۱۰۰/۰۴	۹/۲۳		
اجتماعی	مطلوب	۱۱۴/۰۲	۱۳/۱۴۰	۱۵/۲۲۳**	۰/۰۰۰
	موجود	۱۰۶/۳۱	۱۳/۶۳۳		
فرهنگی	مطلوب	۸۶/۱۴	۶/۲۴۰	۱۴/۳۴۵**	۰/۰۰۰
	موجود	۷۶/۵۳	۶/۱۴۴		
علمی و فناوری	مطلوب	۲۱۱/۳۴	۱۵/۳۸۹	۵۵/۷۸۶**	۰/۰۰۰
	موجود	۱۳۱/۵۵	۱۰/۴۳۵		
اداری و مدیریتی	مطلوب	۱۳۶/۸۸	۷/۶۷۹	۴۶/۵۲۴**	۰/۰۰۰
	موجود	۱۰۰/۲۵	۶/۶۶۱		

(یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳) - ** سطح معنی‌داری ۱ درصد

افزون بر این، همان‌طور که در شکل ۱ دیده می‌شود، بیشترین میانگین وضعیت موجود و مطلوب مربوط به مؤلفه علمی و فناوری و کمترین میانگین وضعیت موجود و مطلوب مربوط به مؤلفه فرهنگی بوده است. همچنین بیشترین تفاوت بین وضعیت موجود و مطلوب مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد در مؤلفه علمی و فناوری مشاهده می‌شود. به بیان دیگر، اگرچه میانگین وضعیت موجود مؤلفه علمی و فناوری بیشتر از سایر مؤلفه‌ها بوده است، اما وضعیت مطلوب این مؤلفه نیز به‌طور قابل توجهی بیشتر از سایر مؤلفه‌ها است. از این رو، بیشترین شکاف بین وضعیت موجود و مطلوب مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد به مؤلفه علمی و فناوری اختصاص داشته است. در مقابل، کمترین تفاوت بین وضعیت موجود و مطلوب در مؤلفه اجتماعی بوده است. به دیگر سخن، کمترین شکاف بین وضعیت موجود و مطلوب مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد مربوط به مؤلفه اجتماعی بوده است.

شکل ۱- مقایسه وضعیت موجود و مطلوب مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد

(یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳)

رتبه‌بندی مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد

در این بخش مهم‌ترین مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد بر اساس نتایج حاصل از تحلیل پرسشنامه‌ها ارائه شده است. بخش اول مربوط به مؤلفه‌های اقتصادی اثرگذار بر توسعه استان یزد (وضعیت موجود) بود که ۴۱ گویه مورد بررسی قرار گرفت. بر اساس نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار SPSS مقادیر میانگین و انحراف معیار مربوط به هر گویه حاصل شد. برای رتبه‌بندی گویه‌ها از مقدار ضریب پراکندگی استفاده شد که حاصل تقسیم مقدار انحراف معیار بر میانگین می‌باشد. متغیر ضریب پراکندگی شاخص‌های مرکزی و پراکندگی را با هم در رتبه‌بندی گویه‌ها وارد می‌کند و یکی از بهترین شاخص‌ها برای رتبه‌بندی می‌باشد. بر اساس آمار مقدار این شاخص هرچه قدر کوچک‌تر باشد بیانگر نزدیک‌تر بودن شاخص‌های پراکندگی و مرکزی می‌باشد و رتبه بالاتری را به خود اختصاص خواهد داد. مهم‌ترین مؤلفه‌های اقتصادی اثرگذار بر توسعه استان یزد در جدول ۴ با رنگ متفاوت نشان داده شده است.

جدول ۴- رتبه‌بندی مؤلفه‌های اقتصادی اثرگذار بر توسعه استان یزد (وضعیت موجود)

رتبه	ضریب پراکندگی	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها
۱۱	۰/۳۰۹	۱/۰۵۱	۳/۴۰	امنیت سرمایه‌گذاری در استان
۲۱	۰/۳۳۹	۰/۷۷۶	۲/۲۹	میزان سرمایه‌گذاری در صنایع استان
۶	۰/۲۳۲	۰/۸۷۴	۳/۷۶	توجه به صنایع کوچک و زودبازده در استان
۱	۰/۱۲۷	۰/۵۷۹	۴/۵۵	بیکاری
۲۹	۰/۳۷۹	۰/۹۰۵	۲/۳۹	فساد و رانت
۳۴	۰/۴۱۶	۰/۹۰۴	۲/۱۷	قانون‌گرایی در اقتصاد
۴۰	۰/۴۵۲	۰/۸۸۱	۱/۹۵	تعادل بین بخش‌های کارآفرینی، استخدام و خوداشتغالی
۹	۰/۲۶۵	۰/۵۲۷	۱/۹۹	وجود فضای کسب‌وکار و انجام سرمایه‌گذاری
۳۵	۰/۴۱۶	۰/۸۸۶	۲/۱۳	وجود زیربنای اقتصادی و بستر مناسب جهت کارآفرینی در استان
۲۸	۰/۳۷۸	۰/۹۰۵	۲/۳۹	تأثیرپذیری کارآفرینی استان از سیاست‌های کلان کشوری
۷	۰/۲۵۵	۱/۰۳۰	۴/۰۴	رکود اقتصادی و تورم
۲۶	۰/۳۵۰	۰/۷۰۷	۲/۰۲	وجود فضای اقتصادی مناسب و اشتغال برای فارغ‌التحصیلان بومی
۳۹	۰/۴۳۱	۰/۸۴۹	۱/۹۷	سطح کیفیت تولیدات داخلی
۱۹	۰/۳۳۷	۰/۸۱۶	۲/۴۲	رقابت اقتصادی
۳۶	۰/۴۱۷	۰/۸۳۹	۲/۰۱	تمرکز منابع انسانی بر روی مزیت‌های رقابتی اقتصادی
۳	۰/۱۳۷	۰/۶۱۱	۴/۴۷	نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی
۸	۰/۲۵۸	۰/۵۳۴	۲/۰۷	تناسب بین سهم کارگران ماهر و کارگران نیمه ماهر در بخش اقتصادی
۲۷	۰/۳۷۰	۰/۹۲۵	۲/۵۰	توجه به قانون الزام فراگیری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای اشتغال مبنی بر تأکید بر برخورداری از گواهینامه‌های مهارت‌های فنی و حرفه‌ای
۳۷	۰/۴۲۰	۰/۸۶۶	۲/۰۶	وجود اتاق کارآفرینی
۲۵	۰/۳۴۸	۰/۷۱۰	۲/۰۴	تعریف صحیح از حمایت اقتصادی
۳۸	۰/۴۳۰	۱/۲۳۵	۲/۸۷	تأثیر سیاست‌های ملی و اقتصادی بر منابع انسانی
۵	۰/۱۸۵	۰/۷۲۷	۳/۹۸	دانش‌بنیان بودن صنایع استان برای جذب نخبگان
۲۰	۰/۳۳۸	۰/۶۹۶	۲/۰۶	جذابیت‌های اقتصادی برای حفظ نخبگان
۱۳	۰/۳۲۱	۰/۶۵۶	۲/۰۴	ایجاد فضای کسب‌وکار برای نخبگان
۳۲	۰/۳۹۹	۰/۸۰۵	۲/۰۲	سرمایه‌گذاری برای نخبگان
۲	۰/۱۲۹	۰/۵۸۱	۴/۵۰	جذابیت تسهیلات دیگر کشورها برای نخبگان
۲۳	۰/۳۴۶	۰/۷۱۰	۲/۰۵	مناسب بودن شرایط اقتصادی برای حفظ و نگهداری نخبگان در استان
۱۶	۰/۳۳۰	۰/۷۸۹	۲/۳۹	وجود زیرساخت مناسب جهت فعالیت اقتصادی و اشتغال نخبگان
۱۲	۰/۳۱۰	۰/۸۰۰	۲/۵۸	قدیمی بودن ماشین‌آلات و سطح فناوری‌های نوین و تکنولوژی‌ها
۳۰	۰/۳۸۲	۰/۸۳۳	۲/۱۸	کیفیت و کمیت تسهیلات ارائه شده به نخبگان
۱۸	۰/۳۳۴	۰/۶۶۲	۱/۹۸	وجود تسهیلات کافی برای نخبگان
۲۲	۰/۳۴۰	۰/۷۰۴	۲/۰۷	درآمد پایدار و مناسب برای نخبگان
۱۵	۰/۳۲۸	۰/۶۷۰	۲/۰۴	دایره فعالیت اقتصادی نخبگان
۴	۰/۱۶۰	۰/۶۴۳	۴/۰۲	وجود دغدغه اشتغال و فعالیت اقتصادی در میان نخبگان
۳۷	۰/۴۲۸	۰/۸۶۴	۲/۰۲	تناسب توسعه انسانی با توسعه صنعتی در استان

رتبه	ضریب پراکندگی	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها
۱۷	۰/۳۳۲	۰/۷۵۸	۲/۲۸	دانش محور بودن صنایع استان
۳۱	۰/۳۸۷	۰/۷۶۶	۱/۹۸	کارآمدی سیاست‌های اقتصادی برای حفظ نخبگان
۳۳	۰/۴۱۳	۱/۰۴۴	۲/۵۳	کارایی بنیاد نخبگان
۱۴	۰/۳۲۱	۰/۵۹۴	۱/۸۵	فضای اشتغال و فعالیت اقتصادی برای فارغ‌التحصیلان بومی
۱۰	۰/۳۰۴	۰/۷۹۱	۲/۶۰	میزان معافیت‌های مالیاتی و بیمه‌ای شرکت‌های خصوصی (پارک علم و فناوری)
۲۴	۰/۳۴۷	۰/۸۱۲	۲/۳۴	تخصصی بودن شهرستان‌ها در حوزه‌های خاص با توجه به شرایط و پتانسیل آن‌ها

همان گونه که ملاحظه می‌شود، مهم‌ترین مؤلفه‌های اقتصادی اثرگذار بر توسعه استان یزد (وضعیت موجود) عبارت بودند از:

۱- بیکاری

۲- جذابیت تسهیلات دیگر کشورها برای نخبگان

۳- نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی

۴- وجود دغدغه اشتغال در میان نخبگان

۵- دانش بنیان بودن صنایع استان برای جذب نخبگان

۶- توجه به صنایع کوچک و زودبازده در استان

۷- رکود اقتصادی و تورم

۸- تناسب بین سهم کارگران ماهر و کارگران نیمه ماهر در بخش اقتصادی

۹- وجود فضای کسب‌وکار و انجام سرمایه‌گذاری

۱۰- میزان معافیت‌های مالیاتی و بیمه‌ای شرکت‌های خصوصی (پارک علم و فناوری)

بر اساس این نتایج، بیکاری به‌خصوص بیکاری در بین فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، دغدغه اشتغال در میان نخبگان، جذابیت تسهیلات دیگر کشورها برای نخبگان از جمله مهم‌ترین مؤلفه‌های اقتصادی اثرگذار بر توسعه بوده‌اند.

بخش دوم مربوط به مؤلفه‌های اجتماعی اثرگذار بر توسعه استان (وضعیت موجود) بودند که در ۴ حوزه مختلف مهاجرت، بومیت، عدالت اجتماعی و مشارکت زنان و در مجموع با ۴۹ گویه مورد بررسی قرار گرفتند. رتبه‌بندی مؤلفه‌های اجتماعی اثرگذار بر توسعه استان یزد در جدول ۵ نشان داده شده است. همچنین مهم‌ترین این مؤلفه‌ها با رنگ متفاوت نشان داده شده است.

جدول ۵- رتبه‌بندی مؤلفه‌های اجتماعی اثرگذار بر توسعه استان یزد (وضعیت موجود)

اولویت	ضریب پراکندگی	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها
۱۹	۰/۳۰۷	۰/۸۴۳	۲/۷۴	دسترسی برابر به امکانات بهداشتی در تمام مناطق استان
۲۰	۰/۳۱۰	۰/۸۸۴	۲/۸۵	دسترسی برابر به امکانات آموزشی در تمام مناطق استان
۳۶	۰/۴۱۵	۰/۸۹۳	۲/۱۵	دسترسی برابر به فرصت‌های اشتغال در تمام مناطق استان
۱۲	۰/۲۴۳	۰/۹۶۵	۳/۹۷	فرصت‌های برابر جنسیتی در اشتغال
۱۴	۰/۲۵۷	۰/۹۴۷	۳/۶۸	فرصت‌های برابر جنسیتی در آموزش
۳۳	۰/۴۰۱	۱/۰۹۸	۲/۷۴	مشارکت زنان
۳۵	۰/۴۱۴	۱/۰۰۶	۲/۴۳	اعتقاد به توانایی‌های زنان
۳۰	۰/۳۸۵	۰/۸۷۷	۲/۲۸	توجه به حقوق زنان در عرصه‌های مختلف
۲۵	۰/۳۶۹	۰/۹۱۲	۲/۴۷	سهم بهره‌گیری از زنان در اشتغال
۴۱	۰/۴۳۱	۰/۹۱۵	۲/۱۲	اعتقاد به استقلال زنان
۲۷	۰/۳۷۸	۰/۸۲۸	۲/۱۹	میزان فعالیت زنان در حوزه‌های مدیریتی و اداری
۱۸	۰/۲۸۲	۱/۰۳۷	۳/۶۷	اعتقاد به تضاد نقش اجتماعی و خانوادگی زنان در اشتغال
۹	۰/۲۲۹	۰/۸۶۱	۳/۷۵	اعتقاد به محدود کردن زنان در حد وظایف خانه‌داری و تربیت فرزند
۱۱	۰/۲۳۵	۰/۸۹۲	۳/۷۹	توجه به شایسته‌سالاری در اشتغال زنان و مردان
۱۷	۰/۲۸۱	۱/۰۰۳	۳/۶۶	تفاوت سطح حقوق و دریافتی‌ها در سطح دستگاه‌های اجرایی استان
۱	۰/۱۳۰	۰/۵۷۲	۴/۴۰	میزان مهاجرپذیری
۳۲	۰/۳۹۶	۰/۸۲۱	۲/۰۷	تعادل در مهاجرت
۴۰	۰/۴۲۵	۰/۸۱۶	۱/۹۲	کنترل اجتماعی از طریق رویکرد جذب و همگون سازی

اولویت	ضریب پراکندگی	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها
۴۵	۰/۴۷۱	۰/۹۸۴	۲/۰۹	بهره‌گیری از پتانسیل‌های اجتماعی اتباع خارجی
۴۸	۰/۵۰۵	۰/۹۴۴	۱/۸۷	اعتماد به اتباع خارجی
۴۷	۰/۴۸۴	۰/۸۶۶	۱/۷۹	سطح پذیرش اجتماعی اتباع خارجی
۴۶	۰/۴۸۳	۰/۷۹۸	۱/۶۵	شناسایی مغزهای متفکر از بین اتباع خارجی
۱۶	۰/۲۶۳	۰/۹۸۲	۳/۷۳	فراهم بودن زمینه تحصیل و فعالیت اجتماعی اتباع خارجی
۲۲	۰/۳۳۲	۰/۸۱۹	۲/۴۷	سرمایه‌گذاری اجتماعی برای اتباع خارجی
۱۵	۰/۲۶۱	۰/۹۶۸	۳/۷۱	برنامه‌ریزی برای فعالیت اجتماعی اتباع خارجی
۱۰	۰/۲۳۴	۰/۸۸۴	۳/۷۷	سهم حضور اتباع خارجی در بازار کار
۴۴	۰/۴۶۶	۰/۸۶۲	۱/۸۵	برنامه‌ریزی برای آمایش استان
۲	۰/۱۷۸	۰/۶۹۶	۳/۹۰	مهاجرت جوانان از روستا به شهر
۴	۰/۱۸۳	۰/۷۶۶	۴/۱۹	ایجاد اشتغال کاذب در اثر ورود روستاییان به شهر
۳۳	۰/۳۴۵	۱/۰۴۸	۳/۰۴	تغییر سیمای شهر ناشی از شکل‌گیری مشاغل کاذب
۵	۰/۱۹۸	۰/۸۰۹	۴/۰۸	ورود مهاجر کارگری به استان
۷	۰/۲۰۴	۰/۸۳۲	۴/۰۷	حاشیه‌نشینی در شهرها
۳۴	۰/۴۱۱	۰/۷۷۳	۱/۸۸	استفاده بهینه از سرمایه‌های اجتماعی در روستاها
۳۹	۰/۴۲۲	۰/۷۸۵	۱/۸۶	ظرفیت‌سازی برای مشارکت اجتماعی نیروهای بومی در فعالیت‌های استانی
۳۷	۰/۴۱۷	۰/۸۷۱	۲/۰۹	برنامه‌ریزی برای فعالیت اجتماعی جوانان بومی
۲۸	۰/۳۸۱	۰/۸۳۸	۲/۲۰	تمایل افراد بومی به مشارکت در کارهای یدی
۴۳	۰/۴۵۱	۰/۸۳۸	۱/۸۶	فراهم بودن بستر اجتماعی اشتغال افراد بومی
۴۲	۰/۴۴۶	۰/۹۳۲	۲/۰۹	سهم نیروی بومی در مشاغل ساده
۳۸	۰/۴۲۰	۰/۷۱۸	۱/۷۱	تقاضای کافی برای جذب نیروهای بومی
۶	۰/۲۰۲	۰/۸۲۲	۴/۰۶	بیکاری نیروی متخصص و بومی
۲۹	۰/۳۸۴	۰/۸۲۶	۲/۱۵	تناسب نسبت اشتغال نیروهای بومی و غیربومی
۳۱	۰/۳۸۹	۰/۸۸۲	۲/۲۷	مشارکت نیروی بومی در امور خدماتی و ساده
۸	۰/۲۱۹	۰/۷۹۸	۳/۶۵	جهت‌دار بودن رویکرد توسعه استان به سمت جذب نیروی غیربومی تا بومی
۲۶	۰/۳۷۱	۰/۸۵۴	۲/۳۰	استفاده از توانمندی‌های افراد بومی در جامعه
۲۱	۰/۳۲۷	۰/۷۶۵	۲/۳۴	شایسته‌سالاری در جامعه
۲۴	۰/۳۶۸	۰/۸۰۳	۲/۱۸	وجود انگیزه و مشوق برای جذب نخبگان بومی
۱۲	۰/۲۵۲	۰/۹۷۶	۳/۸۷	شرایط سختگیرانه در جذب افراد بومی
۳	۰/۱۸۲	۰/۷۱۷	۳/۹۴	مهاجرت نخبگان بومی
۱۳	۰/۲۴۷	۰/۹۲۹	۳/۷۶	سرخوردگی فارغ‌التحصیلان بومی

بر اساس نتایج مذکور، مهم‌ترین مؤلفه‌های اجتماعی اثرگذار بر توسعه استان یزد (وضعیت موجود) شامل موارد زیر بودند:

۱- میزان مهاجرپذیری

۲- مهاجرت جوانان از روستا به شهر

۳- مهاجرت نخبگان بومی

۴- ایجاد اشتغال کاذب در اثر ورود روستاییان به شهر

۵- ورود مهاجر کارگری به استان

۶- بیکاری نیروی متخصص و بومی

۷- حاشیه‌نشینی در شهرها

۸- جهت‌دار بودن رویکرد توسعه استان به سمت جذب نیروی غیربومی تا بومی

۹- اعتقاد به محدود کردن زنان در حد وظایف خانه‌داری و تربیت فرزند

۱۰- سهم حضور اتباع خارجی در بازار کار

بر اساس این نتایج، مهاجرت، بیکاری نیروی متخصص و بومی و جذب نیروی غیربومی، حاشیه‌نشینی و اشتغال کاذب مهم‌ترین مؤلفه‌های اجتماعی اثرگذار بر توسعه بوده‌اند.

بخش سوم مربوط به مؤلفه‌های فرهنگی اثرگذار بر توسعه (وضعیت موجود) بودند که با ۳۰ گویه مورد بررسی قرار گرفت. رتبه‌بندی مؤلفه‌های فرهنگی اثرگذار بر توسعه و نیز مهم‌ترین مؤلفه‌های مذکور با رنگ متفاوت در جدول ۶ قابل مشاهده است.

جدول ۶- رتبه‌بندی مؤلفه‌های فرهنگی اثرگذار بر توسعه استان یزد (وضعیت موجود)

رتبه	ضریب پراکندگی	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها
۲۵	۰/۴۱۰	۰/۸۵۳	۲/۰۸	روحیه کارجمعی و کار تیمی در بین منابع انسانی
۴	۰/۲۱۱	۰/۸۷۱	۴/۱۲	رابطه‌گرایی و قوم‌گرایی
۱۸	۰/۳۶۱	۰/۸۰۱	۲/۲۲	گروه‌گرایی و تمایل به انجام فعالیت تیمی
۱۶	۰/۳۶۰	۰/۷۶۶	۲/۱۳	رقابت، تنگ‌نظری و دشمنی
۲۲	۰/۳۹۷	۰/۸۲۳	۲/۱۰	شایسته‌سالاری
۱۷	۰/۳۶۱	۰/۸۱۵	۲/۲۶	روحیه کارگر محوری به جای دانش‌محوری
۲۶	۰/۴۲۱	۰/۸۷۵	۲/۰۸	روحیه کارآفرینی و خوداشتغالی
۶	۰/۲۵۳	۰/۸۵۷	۳/۳۹	انتظار و سطح توقع فارغ‌التحصیلان از شغل
۵	۰/۲۲۳	۰/۹۲۷	۴/۱۵	انتظار و توقع فارغ‌التحصیلان از دولت جهت فراهم کردن اشتغال
۸	۰/۲۹۶	۰/۹۳۳	۳/۱۵	اعتقاد به خودکفایی
۱۱	۰/۳۲۸	۰/۸۷۵	۲/۶۷	تفکر مهارت‌گرایی در افراد
۲۱	۰/۳۸۸	۱/۰۰۹	۲/۶۰	ضرورت رویکرد ادغام فرهنگی
۷	۰/۲۸۷	۰/۸۴۰	۲/۹۳	تغییر آداب‌ورسوم در اثر حضور مهاجرین
۳۰	۰/۵۰۸	۱/۰۴۶	۲/۰۶	نگرش منفی به اتباع خارجی
۱	۰/۱۸۵	۰/۷۱۸	۳/۸۸	تأثیر اتباع خارجی بر فرهنگ کار در درازمدت
۲	۰/۱۸۷	۰/۷۰۵	۳/۷۷	تأثیرات فرهنگی مهاجرت اتباع خارجی و کارگران غیر ماهر به استان
۱۴	۰/۳۴۲	۱/۱۸۸	۳/۴۷	مشکلات ناشی از اختلافات فرهنگی از مهاجرت روستا به شهر
۲۳	۰/۴۰۵	۱/۱۰۹	۲/۷۴	روحیه خلاق در روستاییان جهت بهره‌برداری از پتانسیل‌ها
۱۵	۰/۳۵۹	۱/۰۳۱	۲/۸۷	تمایل نسبت به پیشرفت دیگران (نخبگان)
۱۹	۰/۳۸۵	۰/۸۷۸	۲/۲۸	پذیرش ریسک تحویل مسئولیت به نخبگان
۲۴	۰/۴۰۹	۱/۰۴۸	۲/۵۶	فرهنگ نخبه پروری
۲۰	۰/۳۸۶	۱/۰۶۹	۲/۷۷	روحیه نوآوری و خلق ایده‌های جدید
۳	۰/۱۹۷	۰/۷۸۱	۳/۹۷	روحیه مدرک‌گرایی به جای مهارت‌گرایی
۹	۰/۳۰۷	۰/۶۴۴	۲/۱۰	فرهنگ تشویق و حمایت از نوآوری و نوآوران
۲۷	۰/۴۲۲	۰/۹۵۵	۲/۲۶	طراحی، تولید، توزیع، انتشار و صدور خدمات و محصولات فرهنگی ترویج فرهنگ درستکاری، کارآفرینی و نوآوری در سطح استان
۱۲	۰/۳۳۳	۰/۸۸۹	۲/۶۷	ترویج و تقویت فرهنگ کار و استفاده از تولیدات داخلی
۱۰	۰/۳۱۶	۰/۸۷۰	۲/۷۵	میزان تغییر هویت یزدی‌ها ناشی از تفاوت‌های فرهنگی
۲۸	۰/۴۲۶	۱/۰۹۹	۲/۵۸	وجود فرهنگ اشتغال زنان
۲۹	۰/۴۶۳	۰/۸۷۱	۱/۸۸	وجود نگرش مثبت نسبت به اشتغال زنان
۱۳	۰/۳۴۱	۰/۷۲۰	۲/۱۱	اعتقاد به خودباوری و استقلال زنان

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، مهم‌ترین مؤلفه‌های فرهنگی اثرگذار بر توسعه (وضعیت موجود) عبارت بودند از:

- ۱- تأثیر اتباع خارجی بر فرهنگ کار در درازمدت
- ۲- تأثیرات فرهنگی مهاجرت اتباع خارجی و کارگران غیر ماهر به استان
- ۳- فرهنگ و روحیه مدرک‌گرایی به جای مهارت‌گرایی
- ۴- رابطه‌گرایی و قوم‌گرایی
- ۵- انتظار و توقع فارغ‌التحصیلان از دولت جهت فراهم کردن اشتغال
- ۶- انتظار و سطح توقع فارغ‌التحصیلان از شغل
- ۷- تغییر آداب‌ورسوم در اثر حضور مهاجرین
- ۸- اعتقاد به خودکفایی

۹- فرهنگ تشویق و حمایت از نوآوری و نوآوران

۱۰- میزان تغییر هویت یزدی‌ها ناشی از تفاوت‌های فرهنگی

بر اساس این یافته‌ها، اثرات فرهنگی مهاجرت اتباع خارجی به استان، مدرک‌گرایی، رابطه‌گرایی و توقع فارغ‌التحصیلان از دولت جهت فراهم کردن اشتغال از مهم‌ترین مؤلفه‌های فرهنگی اثرگذار بر توسعه بوده‌اند.

در بخش چهارم پرسشنامه، مؤلفه‌های علمی و فناوری اثرگذار بر توسعه استان یزد (وضعیت موجود) با ۵۳ گویه موردبررسی قرار گرفتند. در جدول ۷، رتبه‌بندی مؤلفه‌های علمی و فناوری اثرگذار بر توسعه استان یزد به همراه مهم‌ترین مؤلفه‌های مذکور نشان داده شده است.

جدول ۷- رتبه‌بندی مؤلفه‌های علمی و فناوری اثرگذار بر توسعه استان یزد (وضعیت موجود)

رتبه	ضریب پراکنندگی	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها
۱۰	۰/۲۸۲	۰/۶۸۵	۲/۴۳	بسترسازی برای آموزش کارآفرینی در آموزش عالی
۳۲	۰/۳۶۵	۰/۷۷۰	۲/۱۱	آموزش کارآفرینی از سال‌های پایه تحصیل
۳۹	۰/۳۷۶	۰/۷۹۰	۲/۱۰	حمایت ساختاری و مادی از کارآفرینی در دانشگاه‌ها
۴۸	۰/۴۰۸	۰/۸۴۱	۲/۰۶	حمایت از افراد کارآفرین و نوآور در نظام آموزش عالی
۳۷	۰/۳۷۱	۰/۷۲۸	۱/۹۶	خلاقیت و نوآوری در نظام آموزش عالی
۴۹	۰/۴۱۲	۰/۸۲۸	۲/۰۱	وجود آموزش‌های میدانی
۳	۰/۲۰۳	۰/۶۷۹	۳/۳۴	اتکای دانشگاه‌ها به آموزش‌های تئوری و آکادمیک
۱۸	۰/۳۰۹	۰/۷۰۹	۲/۲۹	آموزش مهارت در نظام آموزش عالی
۹	۰/۲۸۲	۰/۷۷۰	۲/۷۳	تطابق آموزش‌های مؤسسات آموزش عالی با نیازهای بازار
۲۰	۰/۳۱۳	۰/۷۹۵	۲/۵۴	تقاضامحوری در دانشگاه‌ها
۳۵	۰/۳۶۸	۱/۰۶۷	۲/۹۰	وجود رشته‌های تحصیلی مرتبط با نیاز بازار
۲۷	۰/۳۴۶	۰/۷۶۵	۲/۲۱	تربیت افراد متخصص
۱۳	۰/۲۹۲	۰/۷۰۰	۲/۴۰	میزان مهارت‌های عملی فارغ‌التحصیلان دانشگاهی
۴۳	۰/۳۷۸	۰/۸۶۳	۲/۲۸	توجه دانشگاه به کارآفرینی
۴۰	۰/۳۷۷	۰/۸۰۵	۲/۱۳	پیوند تحصیلات با کارآفرینی
۵۱	۰/۴۲۳	۰/۷۶۶	۱/۸۱	برنامه آمایش سرزمین در بحث آموزش عالی
۲۸	۰/۳۴۷	۰/۸۷۷	۲/۵۳	تطابق بین آموزش و نیازهای استان
۵۰	۰/۴۱۶	۰/۸۵۸	۲/۰۶	تناسب فرصت‌های شغلی با آموزش‌های ارائه شده در دانشگاه‌های استان
۴۷	۰/۴۰۱	۰/۷۶۳	۱/۹۰	توسعه متوازن مؤسسات آموزشی و پژوهشی
۲۴	۰/۳۳۳	۰/۶۹۰	۲/۰۷	متعادل بودن نسبت تعداد دانشجو به نیازهای استان
۳۶	۰/۳۶۸	۰/۸۰۳	۲/۱۸	همکاری سازمان مدیریت با نهادهای آموزشی استان
۸	۰/۲۵۴	۰/۷۳۰	۲/۸۷	محور قرار دادن نیازسنجی شغلی در برنامه‌های آموزش عالی استان
۲	۰/۱۶۷	۰/۶۷۱	۴/۰۱	فرار مغزها و مهاجرت نخبگان
۱۷	۰/۳۰۶	۰/۶۵۳	۲/۱۳	تقاضای کافی برای جذب دانشجویان در بازار کار
۵۲	۰/۴۲۵	۰/۸۳۴	۱/۹۶	برخورداری دانشگاه‌ها از تجهیزات و کارگاه‌های فنی
۳۱	۰/۳۶۰	۰/۷۴۶	۲/۰۷	وجود اولویت‌بندی شغلی و آموزشی
۵	۰/۲۳۶	۰/۶۷۹	۲/۸۸	ارتباط بین رشته‌های دانشگاهی با نیازهای جامعه
۱	۰/۰۸۲	۰/۷۰۶	۲/۶۱	پرورش نیروی انسانی ماهر
۴۴	۰/۳۸۱	۰/۷۰۵	۱/۸۵	نیازسنجی آموزشی و مهارتی
۴۱	۰/۳۷۸	۱/۱۷۶	۳/۱۱	کاربردی بودن آموزه‌های مراکز فنی و حرفه‌ای
۲۵	۰/۳۴۴	۰/۶۹۸	۲/۰۳	هدفمند بودن آموزش برای تولید نسل بعدی
۷	۰/۲۵۱	۰/۷۲۳	۲/۸۸	هدایت آموزش به سمت علاقه‌مندی‌های افراد
۳۸	۰/۳۷۲	۰/۷۸۹	۲/۱۲	تخصص و تجربه کاری اعضای هیئت‌علمی و مدیران در نظام آموزش عالی استان
۱۴	۰/۲۹۴	۱/۰۰۶	۳/۴۲	تعریف درست از نخبه و شرایط احراز نخبگی
۲۲	۰/۳۲۵	۰/۹۷۸	۳/۰۱	مشخص بودن محدوده نخبه و دایره نخبگی
۴۶	۰/۳۹۴	۰/۷۹۳	۲/۰۱	وجود سامانه مدون اطلاعاتی از تمامی نخبگان
۱۶	۰/۲۹۶	۰/۷۳۱	۲/۴۷	توازن بین تعداد دانشجویان رشته‌های مختلف تحصیلی با نیازهای جامعه
۴۵	۰/۳۹۰	۱/۰۵۰	۲/۶۹	تناسب بین سطح مهارت کارجو با سطح مهارت موردنیاز برای شغل
۲۳	۰/۳۲۶	۱/۰۰۹	۳/۰۹	تناسب بین زمینه تحصیلی فرد شاغل بامهارت موردنیاز شغل

رتبه	ضریب پراکندگی	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها
۱۲	۰/۲۹۲	۱/۰۳۲	۳/۵۴	تناسب بین سطح تحصیلات فرد شاغل با سطح تحصیلات موردنیاز شغل
۶	۰/۲۴۰	۰/۸۷۳	۳/۶۴	شایستگی (صلاحیت) بیشتر یا کمتر از آنچه شغل نیاز دارد
۲۵	۰/۳۴۰	۰/۸۳۳	۲/۴۵	حمایت از ثبت اختراعات
۴	۰/۲۳۰	۰/۵۴۴	۲/۳۷	حمایت فناورانه از شرکت‌های دانش‌بنیان
۳۴	۰/۳۶۷	۰/۷۶۸	۲/۰۹	استعدادیابی در سطوح مختلف تحصیلی
۳۰	۰/۳۵۵	۱/۱۲۵	۳/۱۷	پذیرش و استفاده از صنایع تکنولوژی برتر (High Tech) در استان
۲۱	۰/۳۲۲	۰/۸۷۷	۲/۷۲	ارتباط بین دانشگاه و جامعه
۲۹	۰/۳۴۹	۰/۷۴۰	۲/۱۲	ارتباط بین دانشگاه و صنعت
۱۹	۰/۳۱۱	۰/۷۶۳	۲/۴۵	کاربردی بودن پروژه‌های دانشگاه‌ها
۴۲	۰/۳۷۸	۰/۹۳۹	۲/۴۸	هم راستا بودن مهارت فارغ‌التحصیلان دانشگاهی با نیاز معدن، صنعت و خدمات استان
۱۱	۰/۲۹۱	۰/۶۲۸	۲/۱۶	نیازسنجی آموزشی و مهارتی برای برنامه‌ریزی آتی در نظام آموزش عالی
۵۳	۰/۴۴۴	۱/۰۳۸	۲/۳۴	تعادل در عرضه و تقاضای نیروی متخصص و دانشگاهی
۳۳	۰/۳۶۷	۰/۸۱۲	۲/۲۱	روابط دو به دو میان دولت، صنعت و دانشگاه
۱۵	۰/۲۹۴	۰/۷۴۰	۲/۵۲	مسئله محور بودن دستگاه‌ها و بازیگران حوزه علم و فناوری و نوآوری

بر این اساس مهم‌ترین مؤلفه‌های علمی و فناوری اثرگذار بر توسعه استان یزد (وضعیت موجود) شامل موارد زیر بوده‌اند:

۱- پرورش نیروی انسانی ماهر (در دانشگاه)

۲- فرار مغزها و مهاجرت نخبگان

۳- اتکای دانشگاه‌ها به آموزش‌های تئوری و آکادمیک

۴- حمایت فناورانه از شرکت‌های دانش‌بنیان

۵- ارتباط بین رشته‌های دانشگاهی با نیازهای جامعه

۶- شایستگی (صلاحیت) بیشتر یا کمتر از آنچه شغل نیاز دارد

۷- هدایت آموزش عالی به سمت علاقه‌مندی‌های افراد

۸- محور قرار دادن نیازسنجی شغلی در برنامه‌های آموزش عالی استان

۹- تطابق آموزش‌های مؤسسات آموزش عالی با نیازهای بازار

۱۰- بسترسازی برای آموزش کارآفرینی در آموزش عالی

بر اساس نتایج مذکور، پرورش نیروی انسانی ماهر، مهاجرت و فرار مغزها، اتکای دانشگاه‌ها به آموزش‌های تئوری و آکادمیک، هدایت آموزش به سمت علاقه‌مندی‌های افراد، تطابق آموزش‌های مؤسسات آموزش عالی با نیازهای بازار، حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان از جمله مهم‌ترین مؤلفه‌های علمی و فناوری اثرگذار بوده‌اند.

در نهایت در بخش پنجم، مؤلفه‌های اداری و مدیریتی اثرگذار بر توسعه استان یزد (وضعیت موجود) بودند که با ۴۱ گویه بررسی شدند. رتبه‌بندی این مؤلفه‌ها و نیز مهم‌ترین آن‌ها با رنگ متفاوت در جدول ۸ نشان داده شده است.

جدول ۸- رتبه‌بندی مؤلفه‌های اداری و مدیریتی اثرگذار بر توسعه استان یزد (وضعیت موجود)

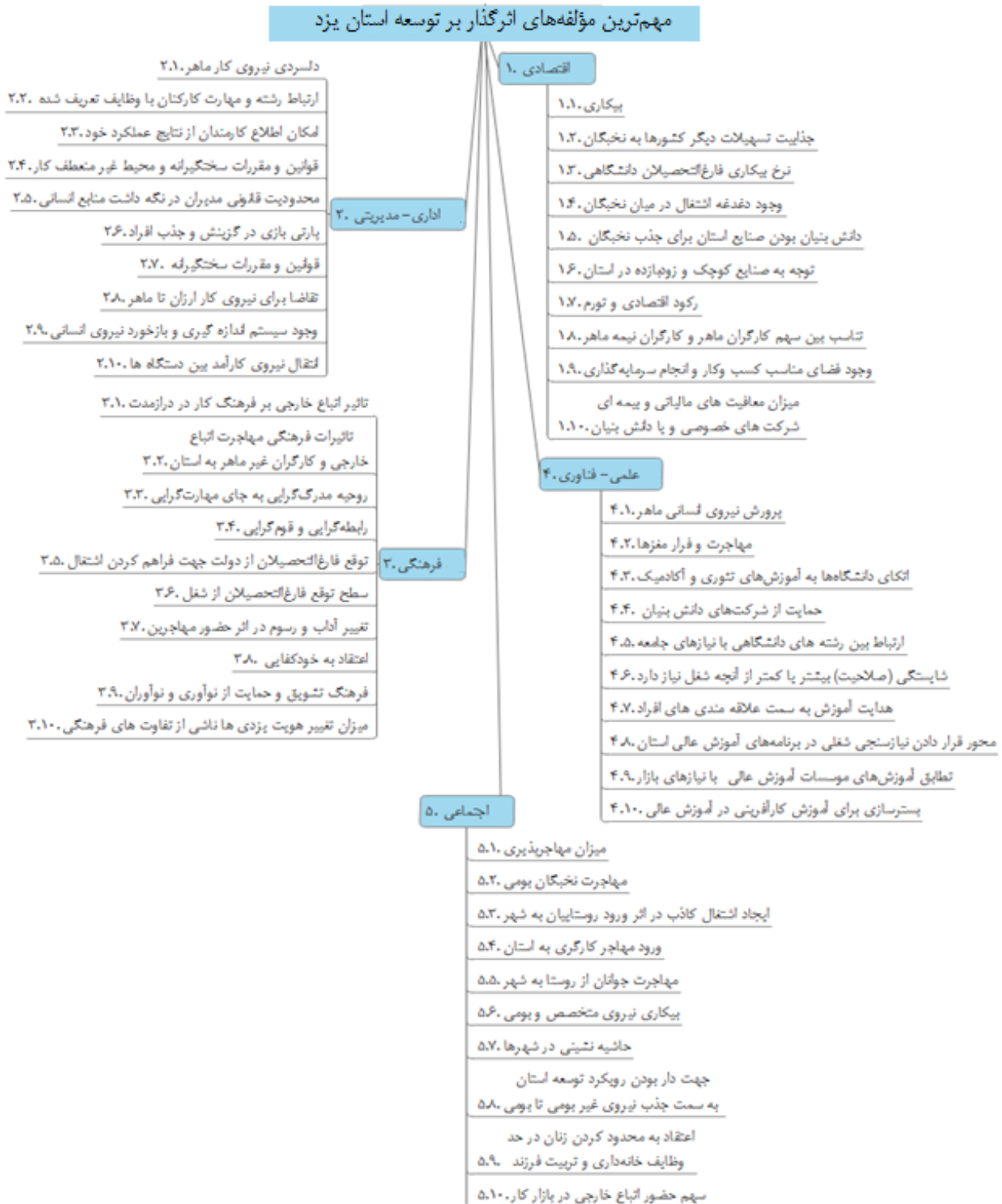
رتبه	ضریب پراکندگی	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها
۳۲	۰/۴۰۲	۱/۰۲۰	۲/۵۴	برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های تخصصی برای حوزه‌های مختلف
۳۸	۰/۴۸۵	۰/۸۲۹	۱/۷۱	تعهد کاری نیروی انسانی قراردادی
۳۴	۰/۴۲۰	۰/۸۱۰	۱/۹۳	شایسته‌سالاری در محل کار
۱۹	۰/۳۳۰	۰/۸۴۱	۲/۴۸	وجود انگیزه و مشوق در محل کار
۳۶	۰/۴۲۶	۰/۸۵۳	۲/۰۰	وجود سیستم تخصیص پاداش به کارمندان
۳۹	۰/۴۹۹	۰/۹۳۱	۱/۸۷	عدالت رفاهی بین کارکنان در یک واحد، اداره و یا دستگاه‌های دیگر
۳۳	۰/۳۵۲	۰/۷۰۳	۲/۰۰	تعریف وظایف به صورت امکان حضور در محل کار
۲۷	۰/۳۷۲	۰/۸۵۳	۲/۲۹	وجود شاخص و چارچوب جهت احراز پست‌های مدیریتی
۱۱	۰/۲۵۷	۱/۰۰۱	۳/۹۰	سرخوردگی در محل کار
۲۲	۰/۳۴۳	۰/۶۸۹	۲/۰۱	بها دادن به افراد جوان و تحصیل کرده در ادارات

رتبه	ضریب پراکندگی	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها
۷	-۰/۲۰۵	۰/۷۵۸	۳/۶۹	قوانین و مقررات سختگیرانه در محل کار
۲۶	-۰/۳۶۷	۱/۰۹۷	۲/۹۹	محصور شدن فعالیت‌های اجتماعی به محیط اداری
۱۲	-۰/۲۶۲	۰/۷۴۵	۲/۸۴	وجود بانک یکپارچه کارمندان و مدیران
۱۰	-۰/۲۵۲	۰/۸۹۶	۳/۵۶	انتقال نیروی کارآمد بین دستگاه‌ها
۲	-۰/۱۷۰	۰/۶۴۳	۳/۷۹	ارتباط رشته و مهارت کارکنان با وظایف تعریف شده
۲۵	-۰/۳۶۶	۰/۸۳۷	۲/۲۹	تعریف دقیق کار برای یک کارمند
۳۳	-۰/۴۱۴	۱/۱۴۶	۲/۷۷	تعریف استاندارد ساعات مفید کار اداری
۳	-۰/۱۸۵	۰/۶۵۱	۳/۵۲	امکان اطلاع کارمندان از نتایج عملکرد خود
۳۷	-۰/۴۳۴	۰/۹۳۳	۲/۱۵	وجود مکانیسم استفاده از نیروی انسانی لایق در پست‌های مدیریتی
۹	-۰/۲۴۳	۰/۶۰۲	۲/۴۸	وجود سیستم اندازه‌گیری و بازخورد نیروی انسانی
۱۷	-۰/۳۱۷	۰/۸۳۷	۲/۶۴	روزمرگی در محل کار
۱۶	-۰/۳۰۸	۰/۷۷۳	۲/۵۱	برگزاری کارگاه‌ها و آموزش‌های تخصصی مرتبط با پست کارشناسان
۱۵	-۰/۲۹۵	۰/۶۱۰	۲/۰۷	توانمندسازی نیروها و کارکنان در محل کار
۲۰	-۰/۳۳۶	۰/۸۸۸	۲/۶۴	جریان مدیریت دانش در سطح اداره و سازمان‌ها
۱۸	-۰/۳۱۸	۰/۷۵۳	۲/۳۷	وجود نظام اطلاع‌رسانی در سیستم اداری
۲۱	-۰/۳۴۰	۰/۷۲۷	۲/۱۴	انگیزه نیروی‌های قراردادی در ارائه خدمات
۴۰	-۰/۶۰۴	۰/۷۳۷	۱/۲۲	تناسب بین سطح اشتغال در بخش خصوصی و بخش دولتی
۲۸	-۰/۳۷۸	۰/۷۴۹	۱/۹۸	وجود یک سیستم پیش‌بینی و تدارک نیازهای مهارتی برای آینده
۱۴	-۰/۲۸۸	۰/۶۹۱	۲/۴۰	ظرفیت متناسب جذب نیروی انسانی توسط بخش‌های دولتی و خصوصی
۴	-۰/۱۸۹	۰/۷۵۸	۴/۰۱	محیط غیر منعطف کار
۲۴	-۰/۳۵۶	۰/۸۹۸	۲/۵۲	دیوانسالاری توانمند و منسجم بر پایه شایسته‌سالاری در محل کار
۳۵	-۰/۴۲۳	۰/۷۴۴	۱/۷۶	جذب و حفظ استعدادها در محل کار
۳۱	-۰/۳۹۵	۱/۰۱۲	۲/۵۶	گزینش و جذب با توجه به مهارت موردنیاز
۶	-۰/۱۹۴	۰/۷۶۲	۳/۹۲	پارتی بازی در گزینش و جذب افراد
۸	-۰/۲۱۲	۰/۸۱۱	۳/۸۲	تقاضا برای نیروی کار ارزان تا ماهر در محل کار
۲۹	-۰/۳۷۷	۰/۷۱۷	۱/۹۰	هوشمند بودن جذب در سیستم دولتی
۲۸	-۰/۳۷۳	۰/۷۶۱	۲/۰۴	کارایی سیستم نگه‌داشت منابع انسانی در دستگاه‌های دولتی
۵	-۰/۱۸۹	۰/۷۴۲	۳/۹۳	محدودیت قانونی مدیران در نگه‌داشت منابع انسانی
۳۰	-۰/۳۹۳	۰/۷۵۸	۱/۹۳	وجود سیستم تخصیص پاداش بر اساس عملکرد به کارکنان
۱	-۰/۱۶۳	۰/۶۹۵	۴/۲۵	دلسردی نیروی کار ماهر در محل کار
۱۳	-۰/۲۷۱	۰/۹۱۸	۳/۳۹	کافی بودن نیروی انسانی در بخش خدمات، نقلیه و نگهداری

بر اساس یافته‌های مذکور، مهم‌ترین مؤلفه‌های اداری و مدیریتی اثرگذار بر توسعه استان یزد (وضعیت موجود) عبارت بودند از:

- ۱- دلسردی نیروی کار ماهر
 - ۲- ارتباط رشته و مهارت کارکنان با وظایف تعریف شده
 - ۳- امکان اطلاع کارمندان از نتایج عملکرد خود
 - ۴- محیط غیر منعطف کار
 - ۵- محدودیت قانونی مدیران در نگه‌داشت منابع انسانی
 - ۶- پارتی‌بازی در گزینش و جذب افراد
 - ۷- قوانین و مقررات سختگیرانه در محل کار
 - ۸- تقاضا برای نیروی کار ارزان تا ماهر
 - ۹- وجود سیستم اندازه‌گیری و بازخورد نیروی انسانی
 - ۱۰- انتقال نیروی کارآمد بین دستگاه‌ها
- بر اساس یافته‌های به‌دست‌آمده، دلسردی نیروی کار ماهر، قوانین و مقررات سختگیرانه و محیط غیر منعطف کار، پارتی‌بازی در گزینش و جذب افراد، ارتباط رشته و مهارت کارکنان با وظایف تعریف شده از جمله مهم‌ترین مؤلفه‌های اداری و مدیریتی اثرگذار بوده‌اند.

بر اساس نتایج حاصل از پژوهش، مدل مهم‌ترین مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد (وضعیت موجود) را می‌توان به صورت شکل ۲ نشان داد:

شکل ۲- آینده‌نگاری مهم‌ترین مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳)

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

با توجه به ویژگی‌ها و پتانسیل‌های خاص استان یزد، مانند ویژگی‌های تاریخی، فرهنگی و ظرفیت‌های صنعتی، آینده‌نگاری می‌تواند راهکارهای نوآورانه‌ای برای بهره‌برداری بهینه از این منابع ارائه دهد. همچنین، این رویکرد به تصمیم‌گیران محلی و برنامه‌ریزان کمک می‌کند تا با شناخت

بهرتر از وضعیت موجود و پیش‌بینی روندهای آتی، استراتژی‌های مؤثری برای توسعه پایدار، ارتقای کیفیت زندگی و جذب سرمایه‌گذاری‌های جدید تدوین کنند. از این رو، اهمیت آینده‌نگاری در ایجاد یک چشم‌انداز روشن و توسعه متوازن برای استان یزد قابل انکار نیست. پژوهش حاضر با هدف آینده‌نگاری مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد انجام شد. نتایج آزمون t زوجی به‌منظور مقایسه بین وضعیت موجود و مطلوب مؤلفه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، علمی و فناوری، اداری و مدیریتی اثرگذار بر توسعه استان یزد نشان داد تفاوت معنادار و شکاف بین این دو وضعیت وجود داشت. افزون بر این، بیشترین شکاف وضعیت موجود و مطلوب مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد در مؤلفه علمی و فناوری و کمترین این شکاف در مؤلفه اجتماعی بوده است.

بررسی رتبه‌بندی مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه استان یزد نشان داد که مهم‌ترین مؤلفه‌های اقتصادی اثرگذار بر توسعه استان یزد (وضعیت موجود) شامل ۱- بیکاری، ۲- جذابیت تسهیلات دیگر کشورها به نخبگان، ۳- نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، ۴- وجود دغدغه اشتغال در میان نخبگان، ۵- دانش‌بنیان بودن صنایع استان برای جذب نخبگان، ۶- توجه به صنایع کوچک و زودبازده در استان، ۷- رکود اقتصادی و تورم، ۸- تناسب بین سهم کارگران ماهر و کارگران نیمه ماهر، ۹- وجود فضای کسب‌وکار و انجام سرمایه‌گذاری و ۱۰- میزان معافیت‌های مالیاتی و بیمه‌ای شرکت‌های خصوصی (پارک علم و فناوری) بود. لازم به ذکر است عمده این مؤلفه‌ها مربوط به اشتغال و موضوع بیکاری می‌باشد. این نتایج با یافته‌های احمدی و کریمی (۱۴۰۱) همخوانی دارد به‌طوری‌که در مطالعه مذکور نیز بیکاری از موانع توسعه اقتصادی شناسایی شده است. همچنین یافته‌ها مطابق با مطالعه حیدری‌فر و محسنی‌پور (۱۴۰۱) دولتخواه اجیرلو و همکاران (۱۴۰۱) به ترتیب به عدم سرمایه‌گذاری از جانب دولت و پایین بودن میزان سرمایه‌گذاری به‌عنوان موانع توسعه اشاره کرده‌اند. افزون بر این، نتایج منطبق با یافته‌های زالی و سجادی‌اصل (۱۳۹۶) مبنی بر عامل عدم تسهیلات مناسب برای جذب سرمایه‌گذاران به‌عنوان عامل کلیدی مؤثر بر توسعه‌نیافتگی منطقه‌ای در استان کهگیلویه و بویراحمد بوده است.

در راستای دستیابی به توسعه استان از لحاظ مؤلفه‌های اقتصادی راهکارهای زیر پیشنهاد می‌گردد:

- تحول در ساختارهای نظام آموزش عالی در استان از قبیل فراهم نمودن فرصت‌های حرفه‌آموزی به فارغ‌التحصیلان دانشگاهی و دانشجویان، جذب تعداد متناسب دانشجو با توجه به نیازهای بازار کار و صنعت، حرکت به سمت رشته‌های حرفه محور و موردنیاز منطقه و استان
 - ایجاد شرایط و بستر مناسب برای طرح بنگاه‌های کوچک و زودبازده با تصویب قوانین مناسب برای این بنگاه‌ها و کاهش هزینه و زمان اخذ مجوز و شروع به کار
 - تقویت صنایع کوچک و متوسط در استان یزد از طریق شناسایی مشکلات آنان و تلاش در رفع آن، تقویت و توسعه مقوله آموزش و بهره‌گیری از تکنولوژی و روش‌های نوین در راستای ارتقای کیفیت و بهره‌وری صنایع کوچک استان یزد و تمرکز بر صادراتی کردن تولیدات بنگاه‌های کوچک و متوسط
 - آموزش‌های تخصصی به قشر وسیع کارگران در استان یزد به‌منظور افزایش مهارت‌های آنان
 - فراهم نمودن شرایط مطلوب برای افزایش سرمایه‌گذاری و نیز جذب هر چه بیشتر سرمایه‌گذاری خارجی در استان مانند ایجاد امنیت و اصلاح قوانین بازار و ایجاد ثبات سیاسی و همچنین ثبات در سیاست‌های دولت
 - استفاده از ظرفیت شرکت‌های خصوصی و یا دانش‌بنیان استان و حمایت‌های مختلف از قبیل معافیت‌های مالیاتی و معرفی نخبگان به آنها
- از جمله مهم‌ترین مؤلفه‌های اجتماعی اثرگذار بر توسعه استان یزد (وضعیت موجود) شامل ۱- میزان مهاجرپذیری، ۲- مهاجرت جوانان از روستا به شهر، ۳- مهاجرت نخبگان بومی، ۴- ایجاد اشتغال کاذب در اثر ورود روستاییان به شهر، ۵- ورود مهاجر کارگری به استان، ۶- بیکاری نیروی متخصص و بومی، ۷- حاشیه‌نشینی در شهرها، ۸- جهت‌دار بودن رویکرد توسعه استان به سمت جذب نیروی غیربومی تا بومی، ۹- اعتقاد به محدود کردن زنان در حد وظایف خانه‌داری و تربیت فرزند و ۱۰- سهم حضور اتباع خارجی در بازار کار به دست آمد. این نتایج با یافته دولتخواه اجیرلو و همکاران (۱۴۰۱) تا حدودی همخوانی دارد به‌طوری‌که آن‌ها نیز به مهاجرت به‌عنوان پیامد توسعه‌نیافتگی اشاره کرده‌اند؛ بنابراین، راهکارهای زیر به‌منظور دستیابی به توسعه از لحاظ مؤلفه‌های اجتماعی پیشنهاد می‌شود:
- فراهم شدن فرصت‌های استخدام در سازمان‌ها و ادارات استان، اولویت به نیروهای بومی خصوصاً نخبگان استان و نیز حمایت‌های مالی و اقتصادی از طرح‌ها و پروژه‌های ارائه شده توسط نخبگان استان

- فراهم کردن زمینه‌های اشتغال برای جوانان روستا با مهارت‌آموزی آنان و ایجاد زمینه و تشویق مهاجرت معکوس از شهر به روستا برای آنان
- تشکیل بانک اطلاعاتی از نیروهای متخصص و بومی جویای کار استان و معرفی آنان به شهرک‌های صنعتی، مراکز آموزشی و غیره
- تلاش در محدود کردن فعالیت‌های اتباع خارجی در بازار کار استان و برقراری قوانین سخت‌گیرانه برای مهاجرت آنان به استان
- ایجاد پل ارتباطی میان کارجویان ماهر بومی و کارفرمایان از طریق دریافت فرصت‌های شغلی توسط سازمان‌های مربوطه (اداره اشتغال و کارآفرینی) و فراهم آوردن بستر لازم جهت ورود نیروهای بومی به بازار کار و کسب تجربه کاری و فراگیری مهارت‌های عملی توسط جوانان جویای کار در استان یزد بر مبنای نیاز بازار استان
- مهم‌ترین مؤلفه‌های فرهنگی اثرگذار بر توسعه استان یزد (وضعیت موجود) شامل ۱- تأثیر اتباع خارجی بر فرهنگ کار در درازمدت، ۲- تأثیرات فرهنگی مهاجرت اتباع خارجی و کارگران غیر ماهر به استان، ۳- روحیه مدرک‌گرایی به جای مهارت‌گرایی، ۴- رابطه‌گرایی و قوم‌گرایی، ۵- توقع فارغ‌التحصیلان از دولت جهت فراهم کردن اشتغال، ۶- سطح توقع فارغ‌التحصیلان از شغل، ۷- تغییر آداب‌ورسوم در اثر حضور مهاجرین، ۸- اعتقاد به خودکفایی، ۹- فرهنگ تشویق و حمایت از نوآوری و نوآوران و ۱۰- میزان تغییر هویت یزدی‌ها ناشی از تفاوت‌های فرهنگی به دست آمد. این یافته‌ها با مطالعه دولتخواه اجیرلو و همکاران (۱۴۰۱) همخوانی دارد به طوری که در مطالعه مذکور نیز بافت قومی و قبیله‌ای و عدم نخبه‌گرایی از عوامل توسعه‌نیافتگی فرهنگی شناسایی شده است. کایدنژاد و همکاران (۱۴۰۱) نیز به «عدم به کارگیری و استفاده از نیروهای متخصص و کارآمد»، به عنوان آسیب‌های مدیریت توسعه منطقه‌ای اشاره کرده‌اند. همچنین میرفردی و همکاران (۱۳۹۸) نبود شایسته‌سالاری را به عنوان موانع توسعه در ایران مطرح کرده‌اند. عدم حاکمیت حرفه‌گرایی نیز در میرمحمدی و حسن‌پور (۱۳۹۰) اشاره شده است. بر اساس نتایج به دست آمده در راستای دستیابی به توسعه در استان یزد از لحاظ مؤلفه‌های فرهنگی پیشنهادات زیر قابل ملاحظه است:
- قرار دادن محدودیت‌های جدی برای حضور اتباع خارجی در استان و تلاش برای کاهش حجم پذیرش اتباع خارجی و کنترل کامل بر حضور آنان، مکان‌های اسکان و اشتغال و فعالیت‌های آنان در استان، برخورد سختگیرانه با اتباعی که بدون مجوز وارد خاک ایران می‌شوند، تأمل و سخت‌گیری در فراهم نمودن امکان اشتغال برای اتباع خارجی.
- جایگزینی مهارت‌گرایی به جای مدرک‌گرایی و رواج فرهنگ کار و مهارت‌آموزی در بین جوانان خصوصاً فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، چرا که برای توسعه استان نیاز به نیروی ماهر می‌باشد و به‌ویژه باید به بنگاه‌های خرد و کوچک توجه شود و مهارت‌آموزان بایستی برای ایجاد تحول در استان نقش‌آفرینی نمایند.
- جلوگیری از انجام انتصاباتاتی که هیچ‌گونه تناسبی با شایسته‌سالاری و کارآمدی نداشته و فقط بر پایه رابطه‌گرایی و قوم‌گرایی صورت گرفته‌اند.
- تلاش برای کاهش توقع دانش‌آموختگان دانشگاهی و دانشجویان از دولت برای فراهم آوردن امکان اشتغال و ایجاد تفکر خوداشتغالی و کارآفرینی در آنان
- تلاش برای تشویق و حمایت از نوآوری و نوآوران در استان با تدوین برنامه‌ها و جشنواره‌ها و مسابقات مختلف استانی برای معرفی ایده‌های برتر، طرح‌های برتر، اختراعات برتر یا محصولات ویژه و سرمایه‌گذاری روی طرح‌هایی که بر اساس امتیازات منصفانه ارائه شده دارای درجه ممتاز می‌شوند.
- مهم‌ترین مؤلفه‌های علمی و فناوری اثرگذار بر توسعه استان یزد (وضعیت موجود) به دست آمده شامل ۱- پرورش نیروی انسانی ماهر؛ ۲- مهاجرت و فرار مغزها؛ ۳- اتکای دانشگاه‌ها به آموزش‌های تئوری و آکادمیک؛ ۴- حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان؛ ۵- ارتباط بین رشته‌های دانشگاهی با نیازهای جامعه؛ ۶- شایستگی بیشتر یا کمتر از آنچه شغل نیاز دارد؛ ۷- هدایت آموزش به سمت علاقه‌مندی‌های افراد؛ ۸- محور قرار دادن نیازسنجی شغلی در برنامه‌های آموزش عالی استان؛ ۹- تطابق آموزش‌های مؤسسات آموزش عالی با نیازهای بازار کار و ۱۰- بسط‌سازی برای آموزش کارآفرینی در آموزش عالی بوده است. با توجه به اهمیت پرورش نیروی انسانی ماهر، میرمحمدی و حسن‌پور (۱۳۹۰) نیز در مطالعه خود به عدم حاکمیت حرفه‌گرایی اشاره کرده‌اند.
- بر این اساس در راستای دستیابی به توسعه از لحاظ مؤلفه‌های علمی و فناوری پیشنهادات زیر ارائه می‌گردد:
- توجه بیشتر به آموزش‌های عملی و مهارتی، همراه با کارآموزی به دانشجویان در بخش‌های صنعت، کشاورزی و خدمات
- جذب نیروهای نخبه استان در دانشگاه‌ها اعم از هیئت‌علمی و دانشجو و حمایت‌های مختلف از آنان به منظور جلوگیری از مهاجرت آن‌ها

- تلاش برای شناسایی استعدادهای کارآفرینانه و نابغه‌های کسب‌وکار در دانشگاه‌ها و حمایت از آن‌ها برای قرار گرفتن در حوزه‌های موردعلاقه‌شان برای راه‌اندازی کسب‌وکارهایی که به آن علاقه‌مندی لازم را دارند و حمایت از آن‌ها در مسیر کارآفرینی تا به نتیجه رسیدن کسب‌وکار
- تلاش برای توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان و نیز کمک به راه‌اندازی و تأسیس شرکت‌های دانش‌بنیان جهت ارتقاء مهارت‌های عملی دانشجویان
- رصد بازار و تلاش برای شناخت دقیق نیازهای بازار کار در راستای ایجاد تناسب بین رشته‌های ارائه شده در دانشگاه‌ها و برنامه‌ریزی شغلی برای دانشجویان
- برقراری ارتباط مؤثر دانشگاه‌های استان با صنایع استان و حل مشکلات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری آن‌ها
- مهم‌ترین مؤلفه‌های اداری و مدیریتی اثرگذار بر توسعه استان یزد (وضعیت موجود) عبارت بودند از: ۱- دلسردی نیروی کار ماهر، ۲- ارتباط رشته و مهارت کارکنان با وظایف تعریف‌شده، ۳- امکان اطلاع کارمندان از نتایج عملکرد خود، ۴- قوانین و مقررات سختگیرانه و محیط غیر منعطف کار، ۵- محدودیت قانونی مدیران در نگه داشتن منابع انسانی، ۶- پارتی‌بازی در گزینش و جذب افراد، ۷- قوانین و مقررات سختگیرانه، ۸- تقاضا برای نیروی کار ارزان تا ماهر، ۹- وجود سیستم اندازه‌گیری و بازخورد نیروی انسانی و ۱۰- انتقال نیروی کارآمد بین دستگاه‌ها. میرفردی و همکاران (۱۳۹۸) نیز به نبود شایسته‌سالاری ملی به‌عنوان مهم‌ترین موانع توسعه و دانایی فرد و همکاران (۱۳۹۶) به فرهنگ کم‌کاری در سطح ملی به‌عنوان چالش‌های مدیریت توسعه در ایران اشاره کرده‌اند. همچنین یافته‌های به‌دست‌آمده با مطالعات میرمحمدی و حسن‌پور (۱۳۹۰) و عظیمی و همکاران (۱۳۹۰) مطابقت دارد به‌گونه‌ای که به ناکارآمدی سیستم نظارتی و ضعف سیستم نظارت به‌عنوان چالش‌های نظام اداری ایران اشاره کرده‌اند.
- بر اساس نتایج تحقیق، به‌منظور دستیابی به توسعه استان یزد از لحاظ مؤلفه‌های اداری و مدیریتی پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردد:
- توجه جدی به مسئله انگیزش کارکنان ماهر از طریق توجه به نیازهای فردی آنان، اعطای لوح تقدیر و پاداش‌های مناسب مادی، تفویض اختیار، ایجاد محیط سالم، ارزیابی از عملکرد کارمندان و قدردانی از موفقیت‌ها و مهارت‌های منحصربه‌فرد آنان به‌منظور دلگرم نمودن نیروی کار ماهر و بالا بردن بهره‌وری و بالندگی آنان
- توجه ویژه به نیروی کار ماهر و متخصص در جذب و ارتقا در سیستم‌های کاری استان و ترجیح دادن این افراد نسبت به نیروهای کاری ارزان
- توجه به تناسب رشته و مسؤولیت تعریف‌شده برای افراد در استخدام نیروی کار
- انجام ارزیابی‌های دقیق و نظام‌مند از عملکرد کارکنان در ادارات و سازمان‌ها و کارخانجات و توجه به ارائه ایده‌های خلاقانه و نوآورانه کارکنان در محیط کاری
- به‌کارگیری نیروی انسانی به‌صورت آگاهانه و هوشیارانه و حذف قوانین و مقررات سختگیرانه و دست و پاگیر در محیط کار
- پرهیز از پارتی‌بازی در گزینش و جذب افراد و رعایت اصل شایسته‌سالاری در استخدام و جذب نیروی انسانی در ادارات و سازمان‌های استان
- تهیه برنامه‌های منطقی و نقشه راه درست برای حرکت دستگاه‌های اجرایی در امور مهمی چون استخدام، انتقال و ساماندهی نیروهای انسانی و ممانعت از جابه‌جایی و انتقال نیروهای کاردان و ماهر بین سیستم‌ها و ادارات با هدف افزایش کارآمدی نیروی انسانی خصوصاً در بخش دولتی، ایجاد نظام اداری بهره‌ور و بهینه‌سازی ساختار و ترکیب نیروی انسانی در استان یزد.
- تلاش برای کاهش محدودیت‌های قانونی مدیران در نگه داشتن منابع انسانی و دادن اختیار به آنان برای حفظ نیروهای قراردادی و پیمانی با عملکرد مناسب
- نتایج این تحقیق می‌تواند راهگشای سیاست‌گذاران، تصمیم‌گیرندگان و مدیران استانی در تدوین برنامه‌های آتی پیشرفت و توسعه استان یزد باشد و با به‌کارگیری راهکارهای پیشنهادشده می‌توان گامی هر چند کوچک به‌منظور دستیابی به توسعه استان یزد برداشت.

References:

- Aftab, A. (2023). Approaches and methods of futurology and scenario planning in urban and regional planning. *Geography and Regional Future Studies*, 1(1), 82-107. <https://doi.org/10.30466/grfs.2023.121360> [In Persian]
- Ahmadi, V., & Karimi, J. (2023). A qualitative research on the barriers of economic underdevelopment in Kermanshah Province. *International Political Economy Studies*, 5(2), 729-758. <https://doi.org/10.22126/ipes.2022.5562.1295> [In Persian].

- Azimi, H., Atafar, A., & Shaemi Barzoki, A. (2011). Investigating the direct and indirect effective of managerial and organizational factors on administrative- financial corruption in government organizations (Case Study: Government Organizations in Isfahan and Zanjan Provinces). *Organizational Culture Management*, 9(24), 61-82. https://jomc.ut.ac.ir/article_29907.html?lang=en [In Persian].
- Barandak, F., & Hoseini, A. (2019). Multi-criteria optimization and compromise solution in prioritization of spatial development (Case Study: Townships of Ardabil). *Journal of Iranian Social Development Studies*, 11(44), 141-156. <https://sanad.iau.ir/en/Journal/jisds/Article/820432/FullText> [In Persian].
- DanaiiFard, H., Khaefelahi, A., & Sarbaz Kol Tapeh, F. (2017). Basic challenges of development management in Iran: a hybrid research. *Journal of Development & Evolution Management*, 9(29), 1-12. https://journals.iau.ir/article_533119.html?lang=en [In Persian].
- Dolatkhah Ajirloo, G., Mirsardoo, T., & Adhami, A. (2022). Explaining barriers of development with emphasis on social-cultural development with GT approach (Case of study: Bilesavar city). *Sociological Researches*, 15(4), 25-49. https://journals.iau.ir/article_700096.html?lang=en [In Persian].
- Ebrahimi, J., Azkiya, M., Rasolzade Aghdam, S. (2020). Analysis of institutional barriers of economic development in Eastern Azerbaijan province using data foundation method. *Journal of Sociology Studies*, 13(3), 33-52. <https://doi.org/10.30495/jss.2020.1913333.1254> [In Persian].
- Fallah Haghighi, N., Mirtorabi, M. S., Bijani, M., Valizadeh, N. (2021). Appropriate strategies to establish knowledge-based companies: Evidence from Iran. *International Journal of Finance and Economics*, 26(4), 6375-6389. <https://doi.org/10.1002/IJFE.2124>
- Fallah Haghighi, S. M., Rezvafar, A., Kalantari, K. (2014). Evaluating Faculty Member's Attitudes Regarding to Entrepreneurship Obstacles in Agricultural Faculties of Iran. *Organizational Culture Management*, 12(2), 325-343. [In Persian].
- Ghadimi, A., Nazmfar, H., Zali, N. & Masoumi, M.T. (2023). Solutions provide for space organizing in regional planning and development (Case study: Cities of Gilan province). *Journal of Studies Of Human Settlements Planning*, 18(63), 131-147. https://journals.iau.ir/article_690416.html?lang=en [In Persian].
- Heidari Far, M. R., & Mohseni Poor, D. (2022). The study of the development capabilities and obstacles of Kermanshah province through the approach of political geography. *Research Political Geography Quarterly*, 7(1), 75-96. <https://doi.org/10.22067/pg.2021.69115.1025> [In Persian].
- Hekmat Nia, H., Tavosian, A., Allahvardi, M. A. & Rezaei, H. (2015). Spatial analysis of development the township of Yazd province with emphasis on cultural factors. *Journal of Spatial Planning*, 19(3), 99-128. <http://hsmmsp.modares.ac.ir/article-21-1876-fa.html> [In Persian].
- Jamini, D., Sajadi, M., Sajadi, M., & Amraii, I. (2015). Assessment of the Level of development in the field education indicators city of isfahan using techniques TOPSIS, cluster analysis and GIS. *Technology of Education Journal (TEJ)*, 9(2), 75-85. <https://doi.org/10.22061/tej.2015.302> [In Persian].
- Kayednejad, R., Pishgah hadian, H., Bolandian, G., & Hojjatollah, D. (2022). Pathology of regional development management in Khuzestan Province. *Quarterly Journal of Social Development (Previously Human Development)*, 16(3), 179-201. <https://doi.org/10.22055/qjsd.2022.38004.2475> [In Persian].
- Legatum Institute. (2023). The Legatum Prosperity Index, Available at: <https://www.prosperity.com/rankings>
- Li, L., Ma, S., Zheng, Y., & Xiao, X. (2022). Integrated regional development: Comparison of urban agglomeration policies in China. *Land Use Policy*, 114, 105939. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0264837721006621>
- MacKinnon, D., Kempton, L., O'Brien, P., Ormerod, E., Pike, A., & Tomaney, J. (2022). Reframing urban and regional 'development' for 'left behind' places. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 15(1), 39-56. <https://doi.org/10.1093/cires/rsab034>
- Maleki, S., Firozi, M. A. & Mavedat, E. M. (2016). Development level measurement of the Yazd Province townships by using of HDI and TOPSIS Model. *Refahj*. 16(60), 203-229. <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-2481-fa.html> [In Persian].
- McCann, P. (2020). Perceptions of regional inequality and the geography of discontent: Insights from the UK. *Regional Studies*, 54(2), 256-267. <https://www.tandfonline.com/doi/shareview/10.1080/00343404.2019.1619928>
- Mirfardi, A., Sadeghnia, A. & Moradi, R. (2019). The sociological analysis of barriers to social development in iran, from Iranian sociologist's point of view. *Journal of Socio - Cultural Development Studies*, 7(4), 131-162. <http://journals.sabz.ac.ir/scds/article-۱-۸-۲-fa.html> [In Persian].
- Mirmohammadi, S. M. & Hasanpoor, A. (2012). Administrative system of Iran: The problems and challenges, *Journal of Public Administration Perspective*, 2(8), 9-22. https://jpap.sbu.ac.ir/article_94515.html?lang=fa [In Persian].
- Momeni, M. & Hatami, M. (2010). Geographical analysis of inequality and spatial imbalance of development in Yazd province. *Geography and Environmental Studies*, 2(4), 15-25. <https://www.sid.ir/paper/459700/en> [In Persian].
- Motie Langroudi, S. H., Derban Astane, A., Faraji Sabokbar, H., & rezaie, H. (2018). Analysis of the spatial distribution of developmental levels and regional inequalities in Yazd province using the ORESTE & Cluster Analysis technique. *Geography (Regional Planning)*, 8(30), 7-20. <https://20.1001.1.22286462.1397.8.2.1.0> [In Persian].
- Mousavi, M. N., & Kahaki, F. S. (2017). Futures Study in territorial Spatial Arrangment. Urmia University. [In Persian]
- Mousavi, M., & Bayramzadeh, N. (2024). Spatial analysis of the trend of regional inequalities in Iran. *Scientific- Research Quarterly of Geographical Data (SEPEHR)*, Articles in Press. doi: 10.22131/sepehr.2024.2017054.3039 [In Persian].

- Mousavi, M., Jafarpour Ghalehtemouri, K., Bagheri Kashkouli, A., & Bayramzadeh, N. (2024). Mitigating development barriers and addressing disparities in border cities of Iran: a comprehensive analysis of border provinces and influential factors. *Geojournal*, 89(4), 1–20. doi: 10.1007/s10708-024-11181-9 [In Persian].
- Rabiei, K. (2020). Developmental state and the challenges of economic development in Iran (1979-2020). *Journal of Historical Sociology*, 12(1), 105-143. <http://jhs.modares.ac.ir/article-25-41750-fa.html> [In Persian].
- Rajaei, S. A., Badri, S. A., Mansourian, H., & Babaei, M. (2024). Future study of residential system in border area (Case study: Kermanshah province). *Geography and Regional Future Studies*, 2(1), 1-19. <https://doi.org/10.30466/grfs.2024.55178.1049> [In Persian]
- Rostami, H. & Malek Hosseini, A. (2021). Leveling the development rate of the cities of hamedan province using the approach of decreasing spatial and regional inequalities. *Amayesh Journal*, 14(54), 1-20. https://journals.iau.ir/article_686875.html?lang=en [In Persian].
- Saeedi, J. (2023). Structural analysis of regional development drivers (Case study: Chaharmahal and Bakhtiari province), *Journal of Urban and Regional Development Planning*, 8(27), 83-132. <https://doi.org/10.22054/URDP.2023.69285.1467> [In Persian].
- Sangi, L. (2023). Recognizing the obstacles and challenges of the scientific development of the Islamic Republic of Iran. *Transformations in Human Science*, 1(4), 33-49. <http://20.1001.1.23830263.1401.1.4.2.3> [In Persian].
- Taleb pour, A., & Bastaminezhad, M. (2020). Iran's development model design by using Delphi method. *Journal of Economic & Developmental Sociology*, 9(2), 253-283. <https://doi.org/10.22034/jeds.2020.11478> [In Persian].
- Vosoughi, M., Aram, H. & Salmani, G. (2012). The investigation of structural obstacles for emergence and improving cultural development in Iran; challenges and strategies. *Iranian Social Development Studies*, 4(3), 81-96. https://journals.srbiau.ac.ir/article_1868.html?lang=en [In Persian].
- Zali, N., & Sajjadi Asl, S. A. (2017). Identification the main affective factors on regional undevelopment (Case Study: Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad Province). *Regional Planning*, 7(26), 25-40. https://jzpm.marvdasht.iau.ir/article_2347.html [In Persian].